

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ WSKAZANIE SPOSOBÓW ELIMINACJI LUB
OGRAŃCZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	Zmiany stosunków wodnych – obniżanie poziomu wód gruntowych zagrażające w szczególności: 1) siedliskom przyrodniczym: a) sosnowy bór bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>), borealna świerczyna bagienna (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>), sosnowo-brzozowy las bagienny (<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>), b) górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (torfowiska alkaliczne), c) torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i>, <i>Caricetum buxbaumii</i>, <i>Schoenetum nigricantis</i>), d) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>), e) torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), f) starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i> i <i>Potamion</i>, g) naturalne dystroficzne zbiorniki wodne; 2) stanowiskom gatunków: a) poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>), b) poczwarówka Geyera (<i>Vertigo geyeri</i>), c) poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>), d) czerwонецzyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>), e) czerwонецzyk fioletek (<i>Lycaena helle</i>), f) zalotka większa (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>), g) przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), h) trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), i) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>),	1. Działania zmierzające do umieszczania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego postanowień: 1) ograniczających zabiegi melioracyjne i kopanie stawów, przyczyniające się do obniżania średniego poziomu wód gruntowych, w odległości mniejszej niż 100 m od granic siedlisk i stanowisk gatunków Natura 2000; 2) ograniczających możliwość wydobywania kopalin mineralnych i torfu na terenie WPN²⁾; 3) uwzględniających konieczność prowadzenia gospodarki wodnej ukierunkowanej na minimalizację poboru wody do celów komunalnych i rolniczych. 2. Utrzymanie drobnych zbiorników (oczek) wodnych na obszarze użytków rolnych. 3. Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie ekologicznego znaczenia oczek wodnych dla ekosystemów WPN. 4. Wykupy gruntów prywatnych na rzecz WPN lub Skarbu Państwa, w szczególności gruntów przyległych bezpośrednio do jezior i rzek.

	j) kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>), k) bóbr (<i>Castor fiber</i>), l) wydra (<i>Lutra lutra</i>).	
2	Zanieczyszczenie rzek i jezior ściekami pochodzącymi z gospodarstw domowych oraz z działalności związanej z rolnictwem i przemysłem, zagrażające w szczególności: 1) siedliskom przyrodniczym: a) torfowiskom przejściowym i trzęsawiskom (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>), b) torfowiskom wysokim z roślinnością torfotwórczą (żywe), c) twardowodnym oligo- i mezotroficznym zbiornikom z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>, d) starorzeczom i naturalnym eutroficznym zbiornikom wodnym ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i> i <i>Potamion</i>, e) naturalnym dystroficznym zbiornikom wodnym; 2) stanowiskom gatunków: a) aldrawanda pęcherzykowata (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>), b) krasnorost (<i>Hildenbrandtia rivularis</i>), c) poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>), d) poczwarówka Geyera (<i>Vertigo geyeri</i>), e) poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>), f) kreślinek nizinny (<i>Graphoderus bilineatus</i>), g) czerwonończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>), h) czerwonończyk fioletek (<i>Lycaena helle</i>), i) zalotka większa (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>), j) przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), k) trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), l) piskorz (<i>Misgurnus fossilis</i>), m) koza (<i>Cobitis taenia</i>), n) różanka (<i>Rhodeus sericeus</i>), o) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>), p) kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>), q) rzekotka drzewna (<i>Hyla arborea</i>), r) ropucha paskówka (<i>Epidalea calamita</i>), s) ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>), t) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), u) traszka zwyczajna (<i>Lissotriton vulgaris</i>), v) żaba jeziorkowa (<i>Pelophylax lessonae</i>), w) żaba moczarowa (<i>Rana arvalis</i>), x) żaba wodna (<i>Pelophylax kl. esculentus</i>), y) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>), z) grzebiuszka ziemna (<i>Pelobates fuscus</i>), - za) bóbr (<i>Castor fiber</i>),	1. Wspieranie działań samorządów lokalnych na rzecz: 1) rozbudowy kanalizacji sanitarnej umożliwiającej odprowadzanie ścieków do oczyszczalni w miejscowościach położonych w WPN; 2) podłączenia wszystkich gospodarstw do sieci kanalizacyjnej w miejscowościach wyposażonych w kanalizację sanitarną. 2. Pozytywne opiniowanie lub uzgadnianie projektów tylko tych przedsięwzięć, które odpowiednio uwzględniają: 1) zainstalowanie i zapewnienie prawidłowej eksploatacji kanalizacji burzowej; 2) wyposażanie pól biwakowych i kempingów w instalacje sanitarne, zapobiegające zanieczyszczeniu gleb, wody gruntowej i powierzchniowej. 3. Propagowanie systematycznej modernizacji i stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) w istniejących oczyszczalniach ścieków na terenie WPN, w celu maksymalnego ograniczania ładunków biogenów odprowadzanych do wód powierzchniowych lub gleb. 4. Działanie na rzecz ograniczania zabudowy terenów przyległych do jezior i rzek przez postulowanie wyznaczenia i wyłączenia spod zabudowy 100 m strefy ochronnej. 5. Utrzymywanie drzewostanów i trwałej pokrywy roślinnej na brzegach jezior i rzek. 6. Utrzymywanie dotychczasowych ekstensywnych form użytkowania terenów rolnych sprzyjających przekształcaniu użytków orných na łąki i pastwiska. 7. Propagowanie ograniczania nawożenia i stosowania chemicznych środków ochrony roślin oraz chlorków do usuwania lodu i śniegu z dróg. 8. Działania edukacyjne na rzecz stosowania zasad dobrej praktyki rolniczej, o których mowa w ustawie z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2015 r. poz. 625, z późn. zm.), w szczególności w części dotyczącej sposobów postępowania z nawozami i środkami ochrony roślin. 9. Działania zmierzające do umieszczania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz

	zb) wydra (<i>Lutra Lutra</i>).	miejsowych planach zagospodarowania przestrzennego zakazów lokalizowania na terenie WPN składowisk odpadów i instalacji do przetwarzania odpadów oraz nowych ferm hodowlanych dla obsady powyżej 40 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza. 10. Oczyszczanie z odpadów brzegów i dna jezior i rzek. 11. Wykup gruntów prywatnych na rzecz WPN. 12. Ograniczanie efektów eutrofizacji wybranych jezior poprzez sterowanie strukturą gatunkową i liczebnością populacji ryb (biomanipulacja powodująca ograniczanie zakwitów glonów planktonowych).
3	Zaburzenia w składzie gatunkowym ichtiofauny – spadek różnorodności oraz zmiany struktury gatunkowej i liczebności ryb, spowodowane: 1) zmianami w strukturze troficznej ekosystemów wodnych; 2) wzrastającą presją kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>).	1. Regulacja struktury gatunkowej i liczebności ryb przez: 1) zarybienia wybranych wód WPN wylęgiem i narybkiem gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wykazujących niską liczebność; 2) restytucję gatunków ryb, które przestały występować w WPN; 3) odłowy regulacyjne i kontrolne; 4) badania naukowe i monitoring zmian zachodzących w strukturze i liczebności zespołów ichtiofauny; 5) zwalczanie kłusownictwa rybackiego oraz dostosowanie zasad wędkowania do potrzeb ochrony ekosystemów wodnych, w szczególności poprzez modyfikowanie terminów wędkowania, określanie gatunków ryb oraz ich minimalnych rozmiarów uprawniających do pozyskania; 6) pozyskanie ikry siei (<i>Coregonus lavaretus</i>), sielawy (<i>Coregonus albula</i>) i szczupaka (<i>Esox lucius</i>), hodowla wylęgu w warunkach kontrolowanych. 2. Działania mające na celu ograniczenie presji kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>): 1) monitoring liczebności; 2) uwzględnianie wzrastającej presji kormorana na poszczególne gatunki ryb przy ustalaniu wielkości odłowów regulacyjnych; 3) kompensacja presji na rybostan przez zarybienia; 4) niedopuszczanie do zakładania kolonii lęgowych, w szczególności poprzez płoszenie ptaków; 5) podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia liczby ptaków, w przypadku

		stwierdzenia przekroczenia pojemności siedlisk.
4	Pogarszanie się warunków sanitarnych i tlenowych w strefie litoralu jezior	1. Zimowe koszenie części trzcinowisk, niepowodujące niszczenia siedlisk bytowania ptaków. 2. Częściowe usuwanie z wybranych akwenów skoszonej roślinności wynurzonej.
5	1. Zmniejszanie się powierzchni siedlisk otwartych i zbiorowisk leśnych z gatunkami światłożadnymi w wyniku sukcesji ekologicznej, na skutek zaprzestania koszenia i wypasu, a także na skutek zalesiania. 2. Zanikanie cennych zbiorowisk łąkowych w wyniku zbyt intensywnego użytkowania łąkowego. 3. Przekształcanie łąk w grunty orne, zagrażające: 1) siedliskom przyrodniczym: a) niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), b) ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>), c) zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>), d) nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, e) torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i>, <i>Caricetum buxbaumii</i>), f) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>), g) torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), h) roślinności okrajkowej z klasy <i>Trifolio-Geranietea</i>, i) gatunkom typowym dla widnych lasów (<i>Serratulo-Pinetum</i>, <i>Potentillo albae-Quercetum</i>, <i>Peucedano-Pinetum</i>); 2) gatunkom roślin: a) leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), b) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>), c) obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>); 3) gatunkom ptaków: a) błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>), b) trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>), c) orlik krzykliwy (<i>Clanga pomarina</i>), d) siniak (<i>Columba oenas</i>),	1. Zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów rolniczych (udziału powierzchni poszczególnych rodzajów użytków). 2. Wspieranie działań na rzecz utrwalenia dotychczasowego sposobu użytkowania siedlisk przyrodniczych Natura 2000; na obszarach przyległych utrzymanie podobnego sposobu zagospodarowania powierzchni ziemi. 3. Przywracanie i podtrzymywanie tradycyjnej gospodarki łąkarskiej – ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk z jednoczesnym, co najwyżej 2-3 krotnym koszeniem lub wypasem w ciągu roku. 4. Usuwanie, poza 10-metrową strefą brzegową wód, zadrzewień i zarośli z gruntów ewidencjonowanych jako łąki i pastwiska. 5. Promocja i wdrażanie programów rolno-środowiskowo-klimatycznych sprzyjających ekstensywnemu użytkowaniu łąk i pastwisk. 6. Wspieranie działań na rzecz niezalesiania siedlisk przyrodniczych Natura 2000 o charakterze łąk i muraw. 7. Utrzymywanie najcenniejszych otwartych powierzchni nieleśnych przez wypas, cykliczne koszenie, usuwanie drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej (z usuwaniem pozyskanej biomasy). 8. Odtwarzanie stanowisk gatunków występujących dotychczas na przekształcanych siedliskach. 9. Kształtowanie warunków siedliskowych sprzyjających utrzymaniu populacji gatunków będących przedmiotem ochrony występujących na przekształcanych siedliskach. 10. Wykup gruntów prywatnych na rzecz WPN lub Skarbu Państwa.

	e) kropiatka (<i>Porzana porzana</i>), f) derkacz (<i>Crex crex</i>), g) kszysk (<i>Gallinago gallinago</i>), h) dziwonka (<i>Carpodacus erythrinus</i>).	
6	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków roślin i zwierząt, zagrażających gatunkom rodzimym oraz siedliskom przyrodniczym: 1) grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>); 2) łągi olszowo-jesionowe (<i>Fraxino-Alnetum</i>); 3) sosnowy bór bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>); 4) borealna świerczyna na torfie (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>); 5) sosnowo-brzozowy las bagienny (<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>); 6) ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>); 7) wszystkie wodne siedliska Natura 2000 znajdujące się na obszarze WPN.	1. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania wprowadzania na obszar WPN obcych gatunków roślin i zwierząt. 2. Analiza dynamiki rozprzestrzeniania się gatunków obcych oraz podejmowanie koniecznych działań ograniczających ich liczebność. 3. Zwalczanie gatunków obcych roślin i zwierząt o cechach inwazyjnych, na terenach objętych ochroną czynną oraz krajobrazową. 4. Działania zmierzające do umieszczania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zapisów ograniczających powstawanie nowej zabudowy, która może sprzyjać wprowadzaniu obcych gatunków flory do środowiska. 5. Prowadzenie działań edukacyjnych, wskazujących na zagrożenia wynikające z inwazji gatunków obcych.
7	Presja urbanizacyjna powodująca zanikanie gatunków roślin i zwierząt i ich ostoi, w szczególności: 1) roślin: a) leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), b) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>), c) gatunki światłolubne i ciepłolubne widnych lasów i ich skrajów oraz muraw (<i>Anemone sylvestris</i>, <i>Asperula tinctoria</i>, <i>Dianthus arenarius</i>, <i>Hypericum montanum</i>, <i>Lathyrus laevigatus</i>, <i>Lathyrus pisiformis</i>, <i>Oxytropis pilosa</i>, <i>Pulsatilla pratensis</i>, <i>Trifolium rubens</i>), d) gatunki nieleśnych torfowisk niskich, przejściowych i nakredowych oraz łąk zmiennowilgotnych (<i>Betula humilis</i>, <i>Carex buxbaumii</i>, <i>Carex chordorrhiza</i>, <i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>ochroleuca</i>, <i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>, <i>Trollius europaeus</i>); 2) wszystkich gatunków płazów, w szczególności traszki grzebieniastej (<i>Triturus cristatus</i>) i kumaka nizinnego (<i>Bombina bombina</i>); 3) ptaków: a) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), b) bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>), c) orlik krzykliwy (<i>Clanga pomarina</i>);	1. Działanie na rzecz ograniczania urbanizacji WPN, w szczególności zabudowy obszarów położonych poza strefami zwartej zabudowy. 2. Ograniczanie niepokojenia zwierząt przez dostosowanie zasad udostępniania WPN do wymagań ochrony gatunków. 3. Dostosowanie czasu i zakresu wykonywania zabiegów ochrony czynnej do potrzeb gatunków objętych ochroną strefową.

	4) ssaków – ryś (<i>Lynx lynx</i>).	
8	Urbanizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej, powodująca fragmentację siedlisk prowadzącą do izolacji miejsc występowania gatunków, zwiększenia ich śmiertelności w wyniku kolizji drogowych i pogorszenia się wskaźników stanu ochrony – zagrożenia dotyczą w szczególności gatunków: 1) ryś (<i>Lynx lynx</i>); 2) wilk (<i>Canis lupus</i>); 3) kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>); 4) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>).	1. Działanie na rzecz wyznaczenia korytarzy ekologicznych oraz ich wprowadzania do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin. 2. Wnioskowanie o umieszczenie znaków ostrzegawczych i ograniczeń prędkości na drogach, na których dochodzi do licznych kolizji zwierząt z pojazdami. 3. Działanie na rzecz budowy przejść dla zwierząt w miejscach o wysokiej ich śmiertelności, wynikającej z kolizji z pojazdami. 4. Organizowanie akcji ochrony płazów w czasie ich migracji rozrodczych, w szczególności ustawianie płotków i przenoszenie płazów przez drogi. 5. Działanie na rzecz utrzymania obecnych klas dróg przecinających WPN.
9	Urbanizacja WPN prowadząca do pogorszenia walorów krajobrazowych	1. Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do ich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień obejmujących: 1) wyłączenie określonych terenów spod zabudowy; 2) ochronę i kształtowanie regionalnych układów osadniczych; 3) rozplanowanie budynków w zagrodach, zieleni i ogrodzeń; 4) zachowanie regionalnego stylu architektury; 5) działanie na rzecz ograniczania umieszczania na terenie WPN nowej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, w szczególności dróg, linii energetycznych, stacji bazowych telefonii komórkowych, wysokich kominów. 2. Wykupy gruntów na rzecz WPN lub Skarbu Państwa.
10	Negatywne oddziaływanie czynników biotycznych i abiotycznych zagrażające trwałości wykonywanych zabiegów renaturyzacji drzewostanów przekształconych antropogenicznie	1. Przywracanie cech drzewostanu (skład gatunkowy i struktura przestrzenna) charakterystycznych dla potencjalnego zespołu leśnego przez: 1) cięcia regulujące strukturę przestrzenną, gatunkową i wiekową – pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne; 2) dolesianie wybranych luk i przerzedzeń, poprawki i uzupełnienia gatunkami

		zgodnymi z odtwarzanym zespołem leśnym; 3) porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, w szczególności mechaniczne rozdrabnianie gałęzi z pozostawieniem zrębków na powierzchni; 4) pielęgnację upraw; 5) inicjowanie i wspieranie odnowień naturalnych gatunków drzew typowych dla odtwarzanego zespołu leśnego. 2. Monitorowanie i prognozowanie występowania owadów stanowiących zagrożenie dla drzewostanów. 3. Ograniczanie masowego pojawienia się (gradacji) owadów odżywiających się tkankami drzew (kambiofagi), w celu opóźnienia procesu rozpadu monokulturowych drzewostanów z dużym udziałem świerka (<i>Picea abies</i>) lub sosny (<i>Pinus silvestris</i>) przez: 1) wyszukiwanie i usuwanie drzew zasiedlonych, z wyłączeniem drzew martwych i obumierających umożliwiających osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunków wymagających martwego drewna; 2) wykładanie pułapek na owady (feromonowych i drzew pułapkowych); 3) korowanie drewna zasiedlonego przez kambiofagi.
11	Niedostatek martwych i obumierających drzew uniemożliwiający osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunków (w tym niezapewniający niezbędnej bazy pokarmowej), wymagających martwego drewna jako podstawowego środowiska ich bytowania, w szczególności grzybów, owadów i następujących gatunków ptaków: 1) dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>); 2) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>).	Pozostawianie martwych drzew stojących (posusz czynny i jałowy) i drewna leżącego o zróżnicowanych wymiarach i w różnych stadiach rozkładu: drzew o ponadprzeciętnych rozmiarach, spróchniałych (ze zgnilizną) i z owocnikami grzybów (hubami), z dziuplami, gniazdami ptaków, o nietypowym pokroju, domieszkowych gatunków pionierskich – brzoza (<i>Betula verucosa</i>), wierzba iwa (<i>Salix caprea</i>), osika (<i>Populus tremula</i>)
12	Zubożenie składu gatunkowego i uproszczenie struktury przestrzennej silnie przekształconych antropogenicznie drzewostanów zdominowanych przez gatunki iglaste, szczególnie w siedlisku przyrodniczym grądu subkontynentalnego (<i>Tilio-Carpinetum</i>), mające bezpośredni wpływ na zły stan zachowania tego siedliska	Prowadzenie aktywnych działań rekonstrukcyjnych, służących poprawie niewłaściwego stanu zachowania siedliska (jego struktury i funkcji): 1) zwiększenie udziału drzew liściastych gatunków grądowych, takich jak grab (<i>Carpinus betulus</i>), lipa (<i>Tilia cordata</i>), klon (<i>Acer platanoides</i>) i dąb (<i>Quercus robur</i>); 2) pozostawianie martwego drewna; 3) zahamowanie ekspansji gatunków

		lekkonasiennych – brzozy (<i>Betula verucosa</i>) i osiki (<i>Populus tremula</i>) – z pozostawieniem ich w domieszce; 4) stopniowe ograniczanie liczebności świerka (<i>Picea abies</i>) i sosny (<i>Pinus silvestris</i>) oraz eliminacja gatunków obcych.
13	Szkody w lasach i uprawach rolnych powodowane przez ssaki roślinożerne	1. Ochrona drzewostanów i upraw rolnych przez: 1) regulację liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej (odstrzały redukcyjne) jelenia (<i>Cervus elaphus</i>) i dzika (<i>Sus scrofa</i>); 2) zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem i spalowaniem za pomocą ogrodzeń i repelentów; 3) zwiększenie bazy żerowej przez uprawę poletek śródleśnych z uprawami rolnymi. 2. Monitoring szkód w drzewostanach i uprawach rolnych. 3. Analiza uwarunkowań ekologicznych wpływających na stan populacji jelenia, w szczególności relacje drapieżnik-ofiara, analiza przyrostu naturalnego populacji, śmiertelności osobników, migracji osobników w obszarze korytarzy ekologicznych.
14	Wypalanie łąk i ściernisk wywołujące pożary lasów, w szczególności drzewostanów iglastych na siedliskach borowych	1. Monitoring zagrożenia pożarowego obszarów leśnych. 2. Edukacja społeczeństwa. 3. Współpraca z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe oraz Państwową Strażą Pożarną i ochotniczymi strażami pożarnymi w zakresie zapobiegania pożarom lasów. 4. Wspieranie starań o dofinansowywanie i doposażanie jednostek ochotniczej straży pożarnej na terenie gmin, w których położony jest WPN. 5. Utrzymywanie przejezdności głównych dróg leśnych na terenie WPN jako dróg pożarowych, zapewniających ich przejezdność dla wozów strażackich. 6. Wprowadzanie zakazu wstępu do lasu w okresach utrzymującego się najwyższego zagrożenia pożarowego. 7. Prowadzenie dyżurów przeciwpożarowych.
15	Niezgodne z prawem korzystanie z zasobów WPN, w szczególności: 1) kłusownictwo; 2) nielegalny zbiór lub odłów chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt.	1. Współpraca z Policją, Strażą Leśną, Państwową Strażą Rybacką i innymi służbami oraz z miejscową ludnością w zakresie zapobiegania oraz zwalczania szkodnictwa. 2. Patrolowanie obszaru WPN, w celu ograniczania kłusownictwa oraz

		nielegalnego pozyskiwania roślin i grzybów, kontrolowanie osób dokonujących amatorskich połowów ryb. 3. Usuwanie urządzeń kłusowniczych. 4. Szkolenie pracowników WPN w zakresie umiejętności rozpoznawania gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną. 5. Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie przestrzegania przepisów obowiązujących na terenie WPN.
16	Zanikanie tradycyjnie stosowanych sposobów użytkowania gruntów w krajobrazie rolniczym (w szczególności takich jak ekstensywne, bez monokultur), zagrażające w szczególności: 1) orlikowi krzykliwemu (<i>Clanga pomarina</i>); 2) derkaczowi (<i>Crex crex</i>); 3) trzmielojadowi (<i>Pernis apivorus</i>); 4) gąsiorkowi (<i>Lanius collurio</i>); 5) rzadkim gatunkom roślin segetalnych.	1. Propagowanie tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów, mających na celu utrzymanie mozaikowego krajobrazu rolniczego. 2. Wykup gruntów przyrodniczo cennych na rzecz WPN lub Skarbu Państwa. 3. Niezalesianie użytków rolnych. 4. Utrzymanie terenów użytkowanych rolniczo przez WPN zgodnie z tradycyjnymi sposobami użytkowania. 5. Działanie na rzecz ograniczania zabudowy mieszkaniowej na gruntach rolnych.
17	Zanieczyszczenia powietrza i gleb	1. Sprzątanie odpadów we współpracy z samorządami lokalnymi. 2. Likwidacja miejsc nieprzeznaczonych do składowania odpadów i rekultywacja terenów zdegradowanych. 3. Termomodernizacja budynków stanowiących własność WPN oraz modernizacja systemów ich ogrzewania. 4. Wprowadzanie i popularyzacja technologii wykorzystania źródeł energii nieoddziałujących negatywnie na walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe WPN. 5. Monitoring jakości powietrza i gleb w oparciu o dane zbierane przez Stację Bazową Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego „Wigry”. 6. Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania i ograniczania zanieczyszczeniom powietrza i gleby.
18	Pogarszanie się stanu obiektów dziedzictwa kulturowego	1. Remonty, konserwacja i rewitalizacja obiektów zabytkowych będących własnością WPN. 2. Propagowanie ochrony zabytków i obiektów zabytkowych stanowiących własność innych podmiotów. 3. Zabezpieczenie stanowisk archeologicznych przed nieuprawnioną eksploracją. 4. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymania i kształtowania świadomości społeczności lokalnych, poczucia tożsamości i odpowiedzialności za dobra kultury

		materialnej i niematerialnej. 5. Współpraca ze służbami konserwatorskimi, samorządami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego.
19	Niepełny zakres wiedzy dotyczącej zasobów, tworów i składników przyrody, dziedzictwa kulturowego oraz procesów ekologicznych utrudniający prawidłową ochronę przyrody i dziedzictwa kulturowego	1. Prowadzenie inwentaryzacji – przyrodniczej i dóbr kultury (w szczególności zabytków, cmentarzy, obiektów małej architektury). 2. Badanie dynamiki zmian stanu i funkcjonowania zasobów, tworów i składników przyrody oraz procesów ekologicznych. 3. Rozwijanie badań naukowych i monitoringu środowiska przyrodniczego.
20	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Leczenie i okresowe przetrzymywanie zwierząt wymagających opieki w Ośrodku Rehabilitacji zwierząt WPN, w celu doprowadzenia ich do stanu umożliwiającego powrót do naturalnego środowiska

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	Nasilająca się presja urbanizacyjna, zagrażająca zachowaniu różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej oraz walorów krajobrazowych WPN	1. Współdziałanie z samorządami lokalnymi w zakresie wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapisów wskazujących obszary, które powinny zostać wyłączone z zabudowy. 2. Edukacja mieszkańców gmin w zakresie zagrożeń dla krajobrazu i przyrody WPN związanych z urbanizacją.
2	Intensyfikacja rolnictwa i związane z nią: 1) specjalizacja, mechanizacja i chemizacja produkcji rolnej, której konsekwencją są monokultury i zanieczyszczenie środowiska; 2) scalanie gruntów, których konsekwencją jest zanikanie tradycyjnego krajobrazu (miedz, śródpolnych zadrzewień, terenów podmokłych i o charakterze bagiennym).	Rozwój rolnictwa ekologicznego łączącego przyjazne środowisku praktyki gospodarowania, wspomagającego wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystującego naturalne procesy ekologiczne oraz zapewniającego właściwy dobrostan zwierząt
3	Negatywne oddziaływanie turystów korzystających z WPN, zagrażające w szczególności: 1) twardowodnym oligo- i mezotroficznym zbiornikom z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i> ; 2) starorzeczom i naturalnym eutroficznym zbiornikom wodnym ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i> i <i>Potamion</i> ; 3) naturalnym dystroficznym zbiornikom	1. Wprowadzanie ograniczeń lub modyfikowanie zasad ruchu turystycznego i udostępniania WPN zarządzeniami Dyrektora WPN w przypadku, kiedy wyniki prowadzonego monitoringu przyrodniczego wskażą na pogarszanie się stanu ochrony gatunków i ekosystemów. 2. Rozbudowa i utrzymanie infrastruktury zabezpieczającej przedmioty ochrony przed degradacją, w tym budowa kładek, barier, barierek,

	wodnym; 4) grądowi subkontynentalnemu (<i>Tilio-Carpinetum</i>); 5) łęgom jesionowo-olszowym (<i>Fraxino-Alnetum</i>); 6) sosnowemu borowi bagiennemu (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>); 7) borealnej świerczynie na torfie (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>); 8) sosnowo-brzozowemu lasowi bagiennemu (<i>Thelypteridi-Betuletum pubescentis</i>); 9) torfowiskom przejściowym i trzęsawiskom (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>); 10) torfowiskom wysokim z roślinnością torfotwórczą (żywe); 11) roślinności okrajkowej z klasy <i>Trifolio-Geranietea</i>.	punktów widokowych. 3. Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu ograniczenie ruchu turystycznego na obszarach na których znajdują się zagrożone siedliska.
--	---	---

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	Eutrofizacja i zanieczyszczenie wód dopływających do ekosystemów wodnych WPN spoza jego granic	1. Wspieranie działań samorządów lokalnych na rzecz: 1) rozbudowy kanalizacji sanitarnej umożliwiającej odprowadzanie ścieków do oczyszczalni w miejscowościach położonych w zlewni wód WPN³⁾ poza jego granicami; 2) poprawy skuteczności oczyszczania ścieków; 3) podłączenia wszystkich gospodarstw do sieci kanalizacyjnej w miejscowościach wyposażonych w kanalizację sanitarną w zlewni wód WPN³⁾ poza jego granicami. 2. Pozytywne opiniowanie lub uzgadnianie przede wszystkim tych przedsięwzięć, które uwzględniają zainstalowanie kanalizacji burzowej w sytuacjach gdy jest ona niezbędna. 3. Promowanie metod usuwania zanieczyszczeń z wód burzowych i roztopowych. 4. Działania na rzecz ograniczania dopływu substancji chemicznych z obszarów użytkowanych rolniczo i terenów zurbanizowanych. 5. Uzgadnianie przede wszystkim tych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania

		przestrzennego, które zapobiegają lokalizacji w otulinie WPN składowisk odpadów, które mogą spowodować zanieczyszczenie wód dopływających do WPN.
2	Zmiany stosunków wodnych w otulinie WPN negatywnie wpływające na WPN	Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących utrzymania poziomu wód powierzchniowych właściwego dla ochrony mokradeł i torfowisk przed osuszeniem w otulinie WPN, w szczególności w zakresie: 1) konieczności zabezpieczania przed osuszeniem terenów podmokłych (mokradeł i torfowisk) przylegających do terenu WPN; 2) lokalizacji kopalń kruszywa w oparciu o monitoring stanów wód powierzchniowych i podziemnych oraz o analizę potencjalnego wpływu wyrobisk kopalnianych na kształtowanie się stosunków wodnych na obszarze WPN.
3	Urbanizacja niektórych obszarów otuliny WPN mająca wpływ na przyrodę i kształtowanie się walorów krajobrazowych terenów wewnątrz WPN	Współpraca z samorządami lokalnymi mająca na celu wprowadzenie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ograniczania zabudowy w sąsiedztwie granic WPN
4	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków roślin i związane z nimi pogorszenie stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, w szczególności: 1) grądu subkontynentalnego (<i>Tilio-Carpinetum</i>); 2) łęgu olszowo-jesionowego (<i>Fraxino-Alnetum</i>).	1. Wypracowanie i wdrożenie strategii postępowania z inwazyjnymi gatunkami obcymi, we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe, samorządami lokalnymi i innymi instytucjami. 2. Wspieranie działań na rzecz likwidacji pojawiających się w otulinie WPN pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków roślin na etapie poprzedzającym ich liczne pojawianie się na obszarze WPN. 3. Podejmowanie współpracy z zainteresowanymi stronami w zakresie edukacji dotyczącej zagrożeń i sposobów zwalczania obcych gatunków roślin.
5	Drapieżnictwo ze strony zwierząt hodowlanych, przede wszystkim gatunków obcych o cechach inwazyjnych (głównie norki amerykańskiej)	1. Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów uniemożliwiających lokalizowanie ferm zwierząt futerkowych w otulinie WPN. 2. Monitoring populacji zwierząt nastawiony na rozpoznanie kierunków napływu i

		liczebności gatunków obcych. 3. Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie niebezpieczeństw wynikających z wprowadzania gatunków obcych do środowiska.
6	Źródła emisji zanieczyszczeń powietrza znajdujące się na terenach graniczących z WPN	Propagowanie niskoemisyjnych źródeł ciepła w otulinie WPN oraz wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych (z wyłączeniem siłowni wiatrowych)
7	Zanikanie i przekształcanie cennych siedlisk przyrodniczych znajdujących się częściowo w otulinie WPN, a częściowo w WPN	Dążenie do sukcesywnego wykupu na rzecz WPN i objęcia ochroną przylegających do granic WPN gruntów z występującymi na nich cennymi siedliskami roślin i zwierząt, w szczególności położonych: 1) przy południowo-wschodniej granicy WPN we wsi Sarnetki; 2) przy północno-wschodnim brzegu jeziora Pierty; 3) na cyplu pomiędzy jeziorami Czarne i Krzywe; 4) przylegających do Jeziora Długiego wzdłuż zachodniej granicy WPN.

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	Budowa elektrowni wiatrowych i związane z tym negatywne oddziaływanie na ptaki i nietoperze żerujące w i poza granicami WPN, mogące powodować: 1) śmiertelność bezpośrednią wskutek zderzeń z turbinami; 2) utratę żerowisk wywołaną płoszeniem lub wskutek przekształceń terenu; 3) zmianę tras przelotów wymuszoną unikaniem zasięgu turbin wiatrowych.	Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa postanowień ograniczających budowę farm wiatrowych na trasach wędrówek oraz na obszarach żerowania ptaków i nietoperzy, w otulinie WPN i w strefie o szerokości 3 km od granic otuliny WPN
2	Inwestycje (głównie drogowe) poza granicami WPN, mogące przyczyniać się do przerwania łączności ekologicznej (korytarzy ekologicznych) i do zachwiania przyrodniczej spójności obszaru WPN z siecią obszarów Natura 2000	1. Działanie na rzecz wprowadzania postanowień dotyczących korytarzy ekologicznych w planie zagospodarowania województwa podlaskiego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 2. Podejmowanie starań o wprowadzanie jednoznacznych zasad użytkowania terenów w obrębie wyznaczanych korytarzy ekologicznych uwzględniających potrzeby migracji i bytowania zwierząt.
3	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej w wyniku zanikania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt na terenie WPN na	1. Systematyczna rejestracja i monitoring przyrodniczy rzadkich i chronionych gatunków na obszarze WPN. Podejmowanie

	skutek zmian w środowisku przyrodniczym	eksperymentalnych działań zmierzających do zachowania gatunków w przypadku stwierdzenia zmniejszania się stanu liczebnego ich populacji. 2. Współpraca z bankami genów w zakresie zachowania zasobów genetycznych i genowych rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt WPN. 3. Podejmowanie prób restytucji i wzmacniania populacji zanikających rzadkich gatunków.
4	Inwazje obcych gatunków raków zagrażające rodzimym gatunkom w ekosystemach wodnych WPN	Eliminowanie obcych gatunków raków z wód WPN poprzez odławianie
5	Skażenie wód WPN w wyniku migracji zanieczyszczeń chemicznych z odciekami ze składowisk odpadów położonych w zlewni wód WPN poza jego granicami	1. Działanie na rzecz nielokowania składowisk odpadów w pobliżu WPN lub odpowiedniego ich zabezpieczania przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko wodne i glebę – zgodnie ze współczesnymi osiągnięciami techniki. 2. Wspieranie samorządów lokalnych w pozyskaniu środków finansowych na likwidację miejsc nieprzeznaczonych do składowania lub magazynowania odpadów i rekultywację terenów zdegradowanych.
6	Zanieczyszczanie środowiska powodowane przez nowe obiekty przemysłowe oraz inwestycje drogowe	Działanie na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województw postanowień ograniczających budowę w otulinie WPN obiektów przemysłowych lub inwestycji drogowych mogących negatywnie wpływać na środowisko przyrodnicze wewnątrz WPN

Objaśnienia:

¹⁾ Ocena zagrożeń wyraża się w uszeregowaniu zagrożeń od najistotniejszego.

²⁾ WPN – Wigierski Park Narodowy.

³⁾ Zlewnia wód WPN – obszar lądu, z którego cały spływ powierzchniowy wód jest odprowadzany przez system strug, strumieni, potoków, rzek i kanałów do punktu, w którym rzeka Czarna Hańcza opuszcza granice WPN.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony ścisłej

A. W ekosystemach leśnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
Monitorowanie kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk Natura 2000	1702,70 ha	Obszar ochrony ścisłej

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
Monitorowanie kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk Natura 2000	48,53 ha	Obszar ochrony ścisłej

C. W ekosystemach wodnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Monitorowanie różnorodności biologicznej rakowatych (<i>Astacidae</i>) – odłowy kontrolne pułapkami żywołownymi (racznikami) raz do roku latem	25,64 ha	Oddział 194a (Jezioro Muliczne)

D. Inne – utrzymanie infrastruktury związanej z udostępnianiem obszaru WPN²⁾

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Ustawienie ręcznego szlabanu obrotowego	1 szt.	Obwód Ochronny Wysoki Most, oddział 350a
2	Bieżące remonty urządzeń turystycznych	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Przygotowanie powierzchni pod odnowienia drzewostanów: 1) wycinanie krzewów przeszkadzających w odnowieniu drzewostanu; 2) punktowe przekopywanie gleby w miejscach sadzenia drzewek; 3) punktowe zdzieranie i przekopywanie gleby dla inicjowania odnowienia naturalnego.	1) 13,3 ha; 2) 72,93 tys. szt.; 3) 1,5 tys. szt.	Oddziały – 5j, 6b, 7c, 58c, 79a, 109g, 110g, 133b, 134c, 135h, 138a, 155a, 262a, 266j, 304d, 320d, 338c, 355f, 384d, działki nr 32/27 i 32/28 w obrębie ewidencyjnym Gawrych Ruda

2	1. Dolesienia wybranych luk i przerzedzeń – sadzenie drzew i krzewów dostosowanych do siedliska. 2. Sadzenie zgodnych z siedliskiem gatunków drzew i krzewów w miejsce sadzonek obumarłych na skutek czynników biotycznych i abiotycznych (poprawki w nasadzeniach). 3. Sadzenie zgodnych z siedliskiem gatunków drzew i krzewów w ramach rekonstrukcji drzewostanów zniekształconych antropogenicznie (podsadzenia).	38,89 tys. szt. sadzonek	Oddziały – 37f, 40m, 55a, 103b, 104d, 108d, 109f, 137b, 268d, 269c, 284b, 338c, 356g, 383h, działki nr 32/27 i 32/28 w obrębie ewidencyjnym Gawrych Ruda
3	Pielęgnowanie upraw leśnych: 1) poprawa warunków wzrostu i rozwoju drzewek i sadzonek (niszczenie roślin ograniczających wzrost); 2) motyczenie wokół sadzonek.	1) 10,83 ha; 2) 69,27 tys. szt.	Oddziały – 37f, 40m, 55a, 56h, 64g, 81f, 82g, 103b, 104d, 108d, 109f, 137b, 151c, 228l, 268d, 269c, 284b, 304d, 338a, 338c, 356g, 383h, 384f, działki nr 32/27 i 32/28 w obrębie ewidencyjnym Gawrych Ruda
4	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej upraw leśnych w wieku od 5 do 10 lat, przez wykonywanie cięć poza okresem lęgowym ptaków (30 kwietnia – 30 czerwca) (zabieg o charakterze czyszczenia wczesnego)	3,49 ha	Oddziały – 37g, 56b, 79a, 239l, 284b, 302d, 338a, 338c
5	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 11 do 20 lat, przez wykonywanie cięć i obrączkowanie drzew poza okresem lęgowym ptaków (30 kwietnia – 30 czerwca) (zabieg o charakterze czyszczenia późnego)	24,34 ha	Oddziały – 69d, 72g, 73f, 103b, 123a, 123f, 127b, 127j, 131d, 135g, 136b, 144b, 152a, 156c, 261b, 383f, 383g, 383h, działki nr 32/27 i 32/28 w obrębie ewidencyjnym Gawrych Ruda
6	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 21 do 40 lat, przez wykonywanie cięć poza okresem lęgowym ptaków (30 kwietnia – 30 czerwca) (zabieg o charakterze trzebieży wczesnej)	56,81 ha	Oddziały – 46j, 104c, 143i, 209g, 224c, 249g, 326c, 339c, 347h, 347i, 356c, 356d, 364b, 390a, 390d, 398f
7	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 40 do 80 lat, przez wykonywanie cięć poza okresem lęgowym (30 kwietnia – 30 czerwca) (zabieg o charakterze trzebieży późnej)	221,16 ha	Oddziały – 5a, 6g, 7h, 7i, 20k, 23c, 23j, 28c, 37j, 38b, 56b, 66a, 70a, 70c, 71h, 71i, 75a, 75c, 84g, 84h, 87r, 97f, 104b, 108f, 143h, 143j, 144c, 144d, 145b, 202a, 231k, 234b, 237a, 241a, 241d, 255b, 294c, 309j, 339a, 339b, 356a, 356b, 36f, 347f, 363b, 363g, 364i, 371c, 375h, 375i, 376f, 376j, 377g, 377m, 381a, 384b, 394g, 395c, 395f
8	Przebudowa drzewostanów – dostosowanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych – cięcia	22,29 ha	Oddziały – 5j, 6b, 7c, 58c, 109g, 110g, 133b, 134c, 135h, 155a, 262a, 266j, 383c, 384d

	rekonstrukcyjne		
9	Monitorowanie ryzyka wystąpienia masowego pojawienia się (gradacji) owadów zagrażających trwałości realizowanych zabiegów ochronnych w ramach prowadzonej renaturyzacji drzewostanów: 1) wykładanie drzew pułapkowych; 2) wykładanie pułapek feromonowych do odłowu kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>); 3) wykładanie pułapek feromonowych do odłowu brudnicy mniszki (<i>Lymantria monacha</i>); 4) jesienne poszukiwania owadów w ściółce.	1) 13 szt.; 2) 181 stanowisk; 3) 39 stanowisk; 4) 52 próby.	Oddziały – 3h, 3l, 10h,k,16d, 19h, 21a, 23d, 24j, 33a, 35c, 40k, 48k, 49p, 53m, 54g, 55a, 60a, 60b, 67h, 72d, 74c, 77f, 81i, 82b,g, 84h, 89a, 90a, 91b,c, 93d, 103f, 104d, 107t, 109g,j, 110a,b,g, 114c, 114f, 120d, 123a, 124a, 125a, 126b, 129l, 130a, 143g, 146b, 148a, 153b, 158a, 161f, 166a, 169b,h, 203g, 204g, 208f, 210c, 211c, 222a, 223c, 224b, 227g,h, 228j, 230w, 233b,d, 235c, 237a, 238g, 239a,k; 241a, 242b, 243a, 247f, 248c,d, 249f, 250a, 251a, 252c, 256a, 259c, 260b, 261d, 262b, 263b, 265a, 267c,j, 269a,c, 270a, 276h, 277m, 281a,b, 285d, 286a, 287a, 288d, 289a,c, 290a, 292a, 294b, 295a, 303a,b, 304d, 306g, 308b, 310a, 311d, 312a, 314c, 315a, 317a, 323b, 325a, 326d, 327c, 328a, 330b, 331b, 332c,d, 333a,b, 334i, 337a, 338f, 339c, 340b, 344a, 349a, 350b, 352a, 353a,g, 356g, 357a,h, 358d, 359d, 360b, 364i, 368d, 368f, 370g, 372c, 374c, 377g, 378j, 379g,j, 381c, 382h, 383h, 386a, 387b, 390c, 391b, 396a, 397b
10	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez owady i grzyby, dla opóźnienia procesu masowego zamierania drzew, zagrażającego trwałości zabiegów renaturyzacyjnych, poprzez: 1) wyszukiwanie drzew zasiedlonych przez kambiofagi, np. kornikowate (<i>Scolytinae</i>), bogatkowate (<i>Buprestidae</i>); 2) korowanie zasiedlonego drewna leżącego; 3) zbieranie i likwidacja zasiedlonej kory; 4) usuwanie z drzewostanów drzew opanowanych przez owady i hubę korzeniową (<i>Heterobasidion annosum</i>), zagrażających masowym zamieraniem drzew i zwiększających zagrożenie pożarowe.	1) 6520 roboczo-godzin; 2) 130 m³; 3) 54 roboczo-godzin; 4) 3971 m³.	Miejsca zagrożenia w lasach objętych ochroną czynną
11	Rozdrabnianie (zrębkowanie) pozostających części drzew (głównie gałęzi) z pozostawieniem biomasy w ekosystemie – w miejscach planowanych zabiegów oraz w celu zmniejszenia zagrożenia pożarowego	1290 roboczegodzin	Miejsca zagrożenia w lasach objętych ochroną czynną

12	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w uprawach leśnych i młodnikach przez zwierzęta, poprzez: 1) zabezpieczanie sadzonek przed uszkodzaniem przez ssaki roślinożerne na uprawach leśnych w wieku do 5 lat: a) środkami odstrasżającymi (repelentami), b) ogrodzeniem siatką (wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawa istniejących); 2) zdjęcie osłon indywidualnych po ich wykorzystaniu; 3) usunięcie starej siatki ogrodzeniowej; 4) redukcja liczby ssaków roślinożernych (odstrzały redukcyjne); poziom redukcji ma być ustalony na podstawie inwentaryzacji zwierząt oraz oceny poziomu szkód w uprawach i płodach rolnych – powinien zapewnić minimalizację szkód: a) jeleni (<i>Cervus elaphus</i>), b) dzik (<i>Sus scrofa</i>); 5) zwiększenie bazy żerowej przez uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych).	66,16 ha, Około 8310 m; 3,45 tys. szt.; 287 m; Pozyskanie⁴⁾: do 27 szt. (byki – do 8 szt., łanie – do 15 szt., cielęta – do 4 szt.), do 100 szt.; 3,95 ha.	Oddziały – 5j, 6b, 7c, 23d, 26l, 37c, 37g, 50g, 52f,h, 55a, 58c, 58h, 60b, 63b, 65a, 67g, 67h, 71b, 73b, 73f, 74c,d, 79a,f,k, 80a,c,j, 82c, 87i,t, 88b, 89a, 90a,b, 91d, 92d, 93b,c,d,j, 95b, 103b, 103f, 104f, 105d, 106d, 108g, 109g, 110g, 111k, 112b,c, 114d,f, 115d, 116d, 117g, 121j, 122l, 123a,f, 126b,d, 127b,i, 129j,l, 130d,g, 131d, 133b, 134c, 135f,g,h, 136a,b, 137a,b, 138a,d,g, 142b,c,d,f, 143a,d, 144b,d,f, 145c,d,f, 146d, 151c, 152a, 153a,b, 155a,b, 156c,b, 157b, 160b,g, 169a, 208f, 221, 223f, 239n, 262a, 266j, 269c, 272a, 284b,d, 304d, 320d, 338a,c,f, 345b, 352h, 353i, 355f, 356g, 367b, 370h, 384d, 394k Redukcja w miejscach występowania szkód Oddziały – 43r, 71f, 84k, 96b, 138c, 210d, 280, 293b, 338b, 362f, 366f
13	Konserwacja przeciwpożarowych stanowisk czerpania wody	6 stanowisk	Punkty zlokalizowane na: 1) jeziorze Kaletnik; 2) rzece Piertanka (wieś Tartak); 3) rzece Kamionka (wieś Huta); 4) rzece Czarna Hańcza (wieś Sobolewo); 5) jeziorze Wigry (wieś Słupie); 6) jeziorze Wigry (wieś Gawrych Ruda).
14	Zmniejszenie zagrożenia pożarowego lasu przez porządkowanie terenu w pasie do 30 m od dróg publicznych – okrzesywanie drzew leżących, usuwanie gałęzi i chrustu	166,66 ha	Drogi publiczne w granicach WPN, pomiędzy miejscowościami: 1) Lipniak – Kaletnik; 2) Krzywe – Huta; 3) Suwałki – Sejny; 4) Gawrych Ruda – Słupie; 5) Płociczno – Bryzgiel; 6) Krusznik – Tobołowo; 7) Krusznik – Czerwony Krzyż;

			8) Mikołajewo – Czerwony Krzyż; 9) Mikołajewo – Maćkowa Ruda; 10) Maćkowa Ruda – Wysoki Most; 11) Wysoki Most – Wypusty; 12) Wysoki Most – Sarnetki; 13) Wysoki Most – Jeziorki; 14) Jeziorki – granica WPN.
15	Utrzymanie dróg pożarowych i dojazdowych: 1) konserwacja nawierzchni dróg pożarowych i dojazdowych; 2) remont nawierzchni dróg pożarowych i dojazdowych; 3) utrzymanie przejezdności dróg pożarowych i dojazdowych w celu powiększenia prześwitów dróg (podkrzesywanie drzew do wysokości 4 m i usuwanie krzewów wrastających w drogę).	1) 10,00 km; 2) 6,78 km; 3) 18,70 km;	1) drogi w oddziałach – 9d, 9g, 9f, 40, 58, 53, 66, 50-119, drogi Bielańska, Słupiańska, Gawarcowska, oddziały – 138, 263, 264, 210, 224, 235; 2) droga „Kamienista” w oddziałach – 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25; część drogi „Kościelnej” w oddziałach – 39, 40, 58; część drogi „Gościniec Piotrowiański” w oddziałach – 54, 55, 56, 57, 58; 3) drogi w oddziałach – 38, 42, 43, 41, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 73, 74, 127, 134, 139-161, 138a, 138b-138d, 142c, 142f, 261, 262, 263, 264, 252, 206i, 207, 221, 291/373, 306/307.
16	Czyszczenie linii oddziałowych na cele ochrony przeciwpożarowej	1,45 km	Linie w oddziałach – 265h, 265d, 82-95, 95-96
17	Utrzymanie tablic informacyjnych i ostrzegawczych dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu: 1) konserwacja tablic przeciwpożarowych; 2) ustawianie tablic przeciwpożarowych w terenie.	2 szt. 10 szt.	Obwody Ochronne Lipniak i Słupie Obwód Ochronny Mikołajewo
18	Niedopuszczenie do zakładania kolonii lęgowych przez kormorana – usuwanie gniazd przed sezonem lęgowym i płoszenie ptaków	Około 30 gniazd	Obwód Ochronny Leszczewek, oddział 175yx (Wyspa Mysia) oraz ewentualnie inne miejsca, w których pojawiają się gniazda

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Przeciwdziałanie zarastaniu zbiorowisk nieleśnych, przez: 1) koszenie niepożądaną roślinności; 2) usuwanie nalotu drzew i krzewów na łąkach oraz torfowiskach z usunięciem biomasy.	Około 21,26 ha	Oddziały – 21o, 24g, 27g,i,r, 37i, 53p, 56p, 57r, x, 93Ai, 172, 175zx, 178k,t, 219d,f, g,h, 230o, 231p, 214b, 220s, 239c, 322b, 41 obręb ewid. Burdeniszki

2	Redukcja liczby ssaków roślinożernych (odstrzał redukcyjny); poziom redukcji ma być ustalony na podstawie inwentaryzacji zwierząt oraz oceny poziomu szkód w uprawach i płodach rolnych – powinien zapewnić minimalizację szkód: 1) jeleń (<i>Cervus elaphus</i>); 2) dzik (<i>Sus scrofa</i>).	Pozyskanie ⁴⁾ : do 27 szt.; do 100 szt.	Obszar ochrony czynnej
---	---	--	------------------------

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zarybienia gatunkami ryb charakterystycznymi dla obszaru WPN, w szczególności gatunkami drapieżnymi, zagrożonymi spadkiem liczebności i narażonymi na wyginiecie: 1) sieja (<i>Coregonus lavaretus</i>) ³⁾ ; 2) sielawa (<i>Coregonus albula</i>) ³⁾ ; 3) szczupak (<i>Esox lucius</i>) ³⁾ ;	1) do: a) 2,1 mln osobników, w tym do 20 tys. sztuk narybku jesiennego, b) 0,2 mln osobników, w tym do 1 tysiąca narybku jesiennego; 2) do: a) 25 mln osobników, b) 0,5 mln osobników, c) do 5 mln osobników; 3) do: a) 2,1 mln osobników, b) 230 tys. osobników, c) 80 tys. osobników, d) 30 tys. osobników, e) 20 tys. osobników, f) 10 tys. osobników,	1) Oddziały: a) 188 (jezioro Wigry), b) 199 (jezioro Mulaczysko); 2) Oddziały: a) 188 (jezioro Wigry), b) 199 (jezioro Mulaczysko), c) 185 (jezioro Pierty); 3) Oddziały: a) 188 (jezioro Wigry), b) 185 (jezioro Pierty), c) 195a (jezioro Długie), d) 198a (jezioro Krusznik), e) 187 (jezioro Omulówek), 199 (jezioro Mulaczysko), 190 (jezioro Leszczewek), 189a (jezioro Postaw), 196a (jezioro Okrągłe), f) 184a (jezioro Królówek),

	4) lin (<i>Tinca tinca</i>)³⁾; 5) pstrąg potokowy (<i>Salmo trutta m. fario</i>)³⁾; 6) węgorz europejski (<i>Anguilla anguilla</i>)³⁾.	g) 5 tys. osobników; 4) do: a) 550 kg, b) 140 kg; 5) do 4000 osobników; 6) do 140 kg.	g) 200a (jezioro Czarne k. Bryzgla), 197a (jezioro Czarne k. G. Rudy), 191a (jezioro Klonek), 186a (jezioro Białe Pierciańskie), 57ax (jeziora: Samle Duże i Samle Małe), 56c (jezioro Gałęziste); 4) oddziały: a) 188 (jezioro Wigry), b) 185 (jezioro Pierty); 5) oddział 401a,b (rzeka Czarna Hańcza na odcinku Wysoki Most – Studziany Las); 6) oddział 188 (jezioro Wigry).
2	Odłów tarlaków szczupaka, sielawy i siei, na potrzeby wylęgarni ryb WPN	1. Sielawa (<i>Coregonus albula</i>) do 3500 kg. 2. Sieja (<i>Coregonus lavaretus</i>) do 700 kg. 3. Szczupak (<i>Esox lucius</i>) do 1200 kg.	Oddziały – 188 (jezioro Wigry), 185 (jezioro Pierty), 187 (jezioro Omulówek), 189 (jezioro Postaw)
3	1. Zimowe koszenie trzciny pospolitej i usuwanie skoszonej biomasy w celu: 1) poprawy warunków krążenia wód w strefie płytkiego litoralu; 2) poprawy stanu i warunków bytowania ptaków gniazdujących wśród roślinności wynurzonej. 2. Pozostawianie około 30% biomasy w jeziorze, w celu zapewnienia odpowiedniej ilości substratu dla ikry składanej przez ryby.	Do 20 ha	Oddział 188A (jezioro Wigry – Zatoka Zadworze, Płoso Północne i Południowe)
4	Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wielkościowej oraz liczebności w zespołach ryb – odłowy regulacyjne sprzętem ciągnionym/stawnym; w jeziorach typu sielawowego odłowy sprzętem ciągnionym będą wykonywane w okresie od 1 maja do 31 października. Dopuszcza się stosowanie sprzętu ciągnionego poza wyżej wymienionym okresem w celu realizacji odłowów stynki (<i>Osmerus eperlanus</i>). Intensywność odłowów określa się na około 20 kg/ha.	1. Sielawa (<i>Coregonus albula</i>) do 25000 kg. 2. Sieja (<i>Coregonus lavaretus</i>) do 100 kg. 3. Węgorz europejski (<i>Anguilla anguilla</i>) do 500 kg. 4. Szczupak (<i>Esox lucius</i>) do 1000 kg. 5. Lin (<i>Tinca tinca</i>) do 1000 kg. 6. Okoń (<i>Perca fluviatilis</i>) do 700 kg. 7. Leszcz (<i>Abramis brama</i>) do 3000 kg. 8. Płoć (<i>Rutilus rutilus</i>) do 3000 kg.	Oddziały – 188 (jezioro Wigry), 185 (jezioro Pierty), 190 (jezioro Leszczewek), 187 (jezioro Omulówek), 199 (jezioro Mulaczysko), 189 (jezioro Postaw)
5	1. Monitorowanie różnorodności biologicznej rakowatych (<i>Astacidae</i>).	Według potrzeb	Wodny Obwód Ochronny, oddziały – 188 (jezioro Wigry),

	2. Monitorowanie i ograniczanie liczebności raka pręgowatego (<i>Orconectes limosus</i>) i sygnałowego (<i>Pacifastacus leniusculus</i>) – odłowy kontrolne pułapkami żywołownymi (racznikami).		192a (jezioro Białe Wigierskie), 195a (jezioro Długie Wigierskie), 196a (jezioro Okrągłe)
6	Utrzymanie populacji i badanie postępu procesu restytucji siei (<i>Coregonus lavaretus</i>): 1) odłowy kontrolne sprzętem stawnym; 2) zarybienia.	101,89 ha; do 5000 szt.	Wodny Obwód Ochronny Wigry, oddział 192a (jezioro Białe Wigierskie)
7	Remont i modernizacja systemu zaopatrywania w wodę ośrodka hodowli materiału zarybieniowego w Tartaku: 1) remont jazu; 2) odbudowa kładki.	1) szerokość 5 m; 2) długość 5 m, szerokość 1,5 m.	Oddział 36An

D. Inne – monitoring, eliminowanie obcych i inwazyjnych gatunków roślin, ochrona walorów widokowych oraz utrzymanie infrastruktury technicznej, związanej z udostępnianiem obszaru WPN i z działalnością edukacyjną

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Monitorowanie różnorodności biologicznej oraz kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych zagrożonych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz siedlisk przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków Natura 2000; badania prowadzone będą metodami przyżyciowymi oraz przy zastosowaniu pułapek świetlnych i pułapek Barbera. 2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia.	11 396,39 ha	Obszar ochrony czynnej
2	Eliminowanie inwazyjnych gatunków roślin: 1) usuwanie niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) – wrywanie, wywóz i utylizacja w kompostowniku; 2) usuwanie klonu jesionolistnego (<i>Acer negundo</i>) – wycinanie, karczowanie, usuwanie odrośli; 3) usuwanie trojeści amerykańskiej (<i>Asclepias syriaca</i>) – wrywanie, przekopywanie stanowisk; 4) usuwanie niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>) – próbne wrywanie i koszenie na wyznaczonych 10 stanowiskach;	Okolo 34 ha 4,44 ha, 25 sztuk Okolo 0,4 ha 0,9 ha	Obwody Ochronne Lipniak, Krzywe, Leszczewek, Gawarzec, Słupie, Powaly, Mikołajewo Oddziały – 48, 49, 68, 79, 207h, 216, 252b Oddział 206 Wszystkie obwody ochronne, na obszarze objętym ochroną czynną

	5) usuwanie rdestowca ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>) – co najmniej 8-krotne koszenie w ciągu sezonu wegetacyjnego; 6) usuwanie dębu czerwonego (<i>Quercus rubra</i>) – wycinanie, usuwanie odrośli, karczowanie; 7) usuwanie nawłoci kanadyjskiej (<i>Solidago canadensis</i>) – wyrywanie, przekopanie gleby; 8) usuwanie czerechmy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>) – wycinanie, usuwanie odrośli, karczowanie.	1240 m ² Okolo 0,01 ha Okolo 12 m ² Okolo 3,64 ha	Oddziały – 149j, 156d, 158c, 178l Oddział 51a Oddział 117t Oddziały – 239, 376f, 393f
3	Wykaszenie roślinności utrudniającej poruszanie się turystom i zagrażającej ich bezpieczeństwu w miejscach odpoczynku, postoju pojazdów i biwakowania	2 ha	Obwody Ochronne Lipniak, Krzywe, Leszczewek, Gawarzec, Mikołajewo, Wysoki Most
4	Utrzymanie kładek – wykaszanie roślinności pod kładką w dolinie rzeki Czarna Hańcza	Na długości 165 m do 0,5 m od krawędzi kładki	Oddziały – 110b,c,d, 98Aa
5	Remont parkingu leśnego – wykonanie nawierzchni z kruszywa naturalnego	Na powierzchni 241,5 m ²	Obwód Ochronny Powały, oddział 380b
6	Odbudowa pomostów na polach biwakowych nad rzeką Czarna Hańcza: „Za Szkołą” w oddziale 220y, „Gremzdówka” w oddziale 299c, „Bindużka” w oddziale 337c	3 pomosty o długości 8 m i szerokości 3,5 m	Oddziały – 400a, 401a, 401b (rzeka Czarna Hańcza)
7	Odbudowa pomostu na polu namiotowym „Jastrzęby”	Pomost w kształcie litery T, o wymiarach ramion: - dłuższe długość 28 m, szer. 1,5 m, - krótsze długość 8 m, szerokość 3 m	Jezioro Wigry, oddział 188a (Obwód Ochronny Krusznik, oddział 230i)
8	Modernizacja nawierzchni na drodze dojazdowej do pola namiotowego „Jastrzęby” oraz na szlaku turystycznym	Na długości około 725 m	Oddział 230f,l,m,o,r,s,t
9	Wykonanie i ustawienie wiat ze stołem i ławami – wiaty 6-osobowe	10 sztuki	Obręb Ochronny Wigry i Maćkowa Ruda
10	Wymiana pokryć dachowych zadaszonych stołów z ławami (ławostolów) oraz konserwacja konstrukcji	30 ławostolów	Obręb Ochronny Wigry i Maćkowa Ruda
11	Wymiana pokładu na kładce w dolinie rzeki Czarna Hańcza	Długość 529 m, szerokość 1,5 m	Oddziały – 98Aa, 110c,d, 111a,b
12	Konserwacja pokładów na kładkach i pokrycie ich antypoślizgową siatką z drutu	Długość 201 m, szerokość 1,5 m	Obwód Ochrony Mikołajewo, oddziały – 212d, 213b, 266h
13	Ustawienie ręcznych szlabanów obrotowych	11 sztuk	Oddziały – 44f, 45a,b, 50b, 62d, 64a, 80a, 201l, 221b, 314j, 339g
14	Wykonanie barier z wypełnieniem z bali	Łączna długość: 53 m	Obwód Ochrony Krzywe, oddziały – 44f, 48h
15	Wykonanie schodów terenowych	Łączna długość: 37 m	Obwód Ochronny Krzywe, oddział 49b

16	Odbudowa pomostu we wsi Wigry (przy klasztorze)	Długość 25 m, szerokość 3 m	Oddział 188a (jezioro Wigry)
17	Modernizacja sieci tras narciarskich – wymiana i uzupełnienie oznakowań	Długość 14 km	Obwód Ochronny Krzywe, oddziały: 44, 45, 46, 47, 48, 49, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 79
18	Przegląd i uzupełnienie oznakowań szlaków pieszych i rowerowych	Długość 250 km	Obszar ochrony czynnej
19	Przebudowa punktu widokowego nad jeziorem Suchar IV. Likwidacja zadaszanej platformy widokowej, wykonanie nowego, krótszego, niezadaszonego punktu widokowego, kończącego się na linii drzew: 1) kładka; 2) platforma widokowa; 3) schody terenowe.	Wymienione elementy o parametrach: 1) długość 22 m, szerokość 1,5 m; 2) długość 6 m, szerokość 3 m; 3) długość 10 m, szerokość 1,5 m.	Obwód Ochronny Krzywe, oddział 46i
20	Utrzymanie drożności szlaków turystycznych – powiększanie prześwitu na odcinkach szlaków pieszych, rowerowych, ścieżkach edukacyjnych	38 km	Obwody Ochronne Krzywe Leszczewek, Gawarzec, Słupie, Mikołajewo, Wysoki Most
21	Prace porządkowe przy Ośrodku Edukacji Środowiskowej nad Zatoką Słupiańską jeziora Wigry: 1) porządkowanie terenu; 2) przygotowanie i dowóz drewna.	1) 250 m ² ; 2) 2 m ³ .	Obwód Ochronny Słupie, oddziały – 149j, 158c
22	Bieżące remonty istniejących urządzeń turystycznych wynikające ze zdarzeń losowych, dewastacji i naturalnego zużycia obiektów zlokalizowanych przy szlakach turystycznych i drogach	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
23	Utrzymanie czystości – sprzątanie i wywóz odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
24	Naprawa nawierzchni trasy narciarskiej przy zlodowaceniach	8,5 km	Obwód Ochronny Krzywe
25	Modernizacja bazy czynnej ochrony ekosystemów wodnych w miejscowości Czerwony Folwark - remont hangarów nawodnych z pomostami, budowa cumowiska, nabrzeża z dźwigiem, budowa budynku, zagospodarowanie terenu	Hangary nawodne – 3 szt., pomosty – 2 szt., cumowisko – 1 szt., nabrzeże z dźwigiem – 1 szt., budynek – 1 szt.	Oddziały – 183Acx,d, 189
26	Odbudowa kładki na rzece Czarna Hańcza na potrzeby Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego	Długość około 8 m, szerokość około 1,5 m	Czarna Hańcza, oddział 181b
27	Eliminacja gatunków obcych i inwazyjnych w zagospodarowaniu zieleni przy obiektach WPN	0,27 ha	Oddziały – 49c, 49f
28	Utrzymanie otwarcie widokowych nad jeziorem Suchar I oraz nad Zatoką Słupiańską jeziora Wigry	0,1 ha	Oddziały – 49n, 150f

	3) utrzymanie gruntów w dobrej kulturze rolnej (wyzdzielonych rolnikom oraz użytkowanych na potrzeby WPN), przez stosowanie płodozmianu tradycyjnych upraw.	Około 80 ha	oddziały – 5b, 5f, 9f, 9o, 9p, 9t, 9ax, 12x, 12bx, 27k, 36Aj, 36Ak, 39a, 40a, 49a, 62g, 62h, 62 i, 62j, 85f, 107k, 117l, 117n, 117r, 140k, 141c, 141h, 148c, 149a, 149c, 149d, 175g, 175j, 175k, 175mx, 175nx, 175lx, 175rx, 175ox, 178a, 178b, 178c, 178f, 201c, 201n, 201x, 201At, 201Aw, 201Ax, 201Ay, 201Az, 201Abx, 201Acx, 203b, 203c, 203d, 204a, 204b, 204c, 204g, 204h, 204i, 204k, 204l, 204m, 206f, 206g, 206h, 206k, 206m, 206n, 206o, 206s, 206ax, 206bx, 206cx, 206lx, 6/13 obręb ewid. Czerwony Krzyż, 97/10, 97/12 obręb ewid. Bryzgiel.
			214i, 214j, 216j, 218cx, 218fx, 218gx, 220a, 221Af, 228c, 228l, 230b, 239c, 240k, 240p, 240r, 240t, 243i, 244a, 244b, 283b, 283c, 283d, 283f, 284h, 299a, 299s, 299w, 300d, 300g, 301a, 301t, 301w, 301x, 301y, 301ax, 301cx, 301dx, 307b, 376c, 377b, 393d.
2	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez ssaki roślinożerne w uprawach i płodach rolnych przez: 1) zwiększanie bazy żerowej – uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych); 2) redukcja liczby ssaków roślinożernych (odstrzał redukcyjny); poziom redukcji ma być ustalony na podstawie inwentaryzacji zwierząt oraz oceny poziomu szkód w uprawach i płodach rolnych – powinien zapewnić minimalizację szkód powodowanych przez: a) jelenie (<i>Cervus elaphus</i>), b) dziki (<i>Sus scrofa</i>).	1,56 ha Pozyskanie ⁴⁾ : a) do 27 sztuk, b) do 100 sztuk.	Oddziały – 106f, 304f Obszar WPN
3	Eliminowanie inwazyjnych obcych gatunków roślin: 1) usuwanie trojeści amerykańskiej (<i>Asclepias syriaca</i>) – wrywanie, przekopywanie gleby na stanowiskach, usuwanie korzeni i odrośli; 2) usuwanie rdestowca ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>) – co najmniej 8-krotne koszenie w ciągu sezonu wegetacyjnego.	Około 0,5 ha Około 1020 m ²	oddziały – 201, 206; oddziały – 93Ag, 393d.

	3) usuwanie niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) – wyrywanie, wywóz i utylizacja w kompostowniku, działania prowadzone na gruntach własnych i prywatnych po uzyskaniu zgody właścicieli;	Około 18,50 ha	Grunty niebędące w użytkowaniu wieczystym WPN: działki nr – 97/10, 97/15, 98, 105/6, 111/1, 111/2 obręb ewidencyjny Gawrych Ruda, 2/1, 3/1, 4, 5/1, 5/2, 6, 7, 8/2, 16, 19/2, 20/1, 20/2, 50/1, 52, 53, 56, 57, 60, 61, 63, 64/6, 69/1, 69/2, 72, 146-148, 155-161, 163/2, 164-167, 169/1, 170 obręb ewid. Magdalenowo i Wigry, 28/10 obręb ewid. Czerwony Folwark, 26, 27, 30, 37, 38, 39, 40, 48 obręb ewid. Burdeniszki;
--	---	----------------	--

B. Inne – monitoring, eliminacja obcych i inwazyjnych gatunków roślin, ochrona walorów widokowych oraz utrzymanie infrastruktury technicznej, związanej z udostępnianiem obszaru WPN i z działalnością edukacyjną

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitorowanie różnorodności biologicznej oraz kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych: 1) monitorowanie zagrożonych i rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych; 2) monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia.	2986,31 ha	Obszar ochrony krajobrazowej
2	Remonty parkingów leśnych – wykonanie nawierzchni z kruszywa naturalnego, zjazdów o nawierzchni z brukowca, obrukowanie skarp	4 parkingi o łącznej powierzchni 1130 m ²	Oddziały – 107k, 393d, 212k, 212l, 284h
3	Zagospodarowanie miejsca odpoczynku przy Centrum Informacji Turystycznej w Krzywem. Wykonanie nawierzchni z kostki brukowej, ustawienie ławek i stojaków na rowery	Na powierzchni około 200 m ²	Oddział 49g
4	Wykonanie i ustawienie wiat ze stołem i ławami – wiaty 6-osobowe	6 sztuki	Obręb Ochronny Wigry i Maćkowa Ruda
5	Wymiana pokryć dachowych zadaszonych stołów z ławami (ławostolów) oraz konserwacja konstrukcji	30 sztuk	Obręb Ochronny Wigry i Maćkowa Ruda
6	Modernizacja infrastruktury sanitarnej na plaży „Krzywe” i polu namiotowym „Jastrzęby”	3 budynki sanitarne	Oddziały – 47b, 230i
7	Ustawienie toalet kompostujących	3 sztuki	Oddziały – 230i, 377b
8	Budowa wieży widokowej w miejscowości Nowa Wieś	Wysokość 15 m	Obwód Ochronny Krzywe, oddział 12bx
9	Odbudowa platformy widokowej w miejscowości Bryzgiel („lodownia”)	Wymiary 6 x 8 m i wysokości 7 m	Obwód Ochronny Powały, oddział 393b
10	Zagospodarowanie cumowiska łodzi „Zakąty”: 1) utwardzenie nawierzchni; 2) budowa parkingu;	1) 65 x 25 m; 2) 30 x 10 m;	pkt 1-4: Obwód Ochronny Krusznik,

	3) ustawienie stojaków do zimowego przetrzymywania łodzi; 4) ustawienie pojemników do zbiórki odpadów; 5) ustawienie pomostu pływającego w kształcie litery L.	3) 10 szt. 4) 2 szt; 5) dłuższe ramię 28 x 2 m, krótsze ramię 20 x 2 m.	oddział 230d; Jezioro Wigry, oddział 188a.
11	Modernizacja wystawy „Dobra puszczańskie” w Krzywem (wystawa etnograficzna)	Budynek długości 18,5 m, szerokości 6 m	Obwód Ochronny Krzywe, oddział 49j
12	Modernizacja obiektu edukacyjno-turystycznego „Dziupla”	Budynek długości 16 m, szerokości 6 m	Obwód Ochronny Krzywe, oddział 49h,i
13	Modernizacja Ośrodka Edukacji Środowiskowej – montaż okiennic automatycznych	19 okien, 1 otwór drzwiowy	Obwód Ochronny Słupie, oddział 149l
14	Wykaszenie roślinności utrudniającej poruszanie się i zagrażającej bezpieczeństwu turystów w miejscach odpoczynku, postoju pojazdów i biwakowania	2,5 ha	Obwody Ochronne Krzywe, Leszczewek, Gawarzec, Mikołajewo, Wysoki Most
15	Bieżące remonty istniejących urządzeń turystycznych zniszczonych w wyniku zdarzeń losowych, dewastacji i naturalnego zużycia	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
16	Wycinanie podrostu drzew i krzewów na przedpolu punktów widokowych: 1) przy Muzeum Wigier w miejscowości Stary Folwark (widok na klasztor wigierski); 2) na przystanku kolejki wąskotorowej „Binduga”.	0,5 ha	1) Obwód Ochronny Leszczewek, oddział 93Af; 2) Obwód Ochronny Powały, oddział 379b.
17	Usuwanie na terenie Półwyspu Wigierskiego drzew, które ograniczają ekspozycję widokową	500 m ²	Oddział 175gy
18	Zabiegi pielęgnacyjne drzewa o walorach pomnikowych rosnącego przy ścieżce edukacyjnej	Dąb szypułkowy – 1 drzewo	Oddział 49b
19	Dostarczenie drewna opałowego na miejsca odpoczynku: 1) „Bindużka”; 2) „Dziupla”.	1) 4 m ³ 2) 3 m ³	1) Obwód Ochronny Wysoki Most, oddział 337c; 2) Obwód Ochronny Krzywe, oddział 49i.
20	Modernizacja bazy czynnej ochrony ekosystemów wodnych w miejscowości Czerwony Folwark: 1) rozbiora budynków; 2) budowa budynków; 3) zagospodarowanie terenu.	1) 3 szt.; 2) 2 szt.; 3) 2440 m ² .	Obwód Ochronny Leszczewek, oddział 183Ar,w

21	Remont i modernizacja systemu zaopatrywania w wodę oraz zaplecza ośrodka hodowli materiału zarybieniowego w Tartaku: 1) remont kanału ulgi; 2) wymiana rurociągów odprowadzających wodę; 3) budowa budynku technicznego.	1) długość 50 m; 2) długość 27 m; 3) powierzchnia 15 m ² .	Oddział 36Am
22	Eliminacja obcych i inwazyjnych gatunków roślin w zagospodarowaniu zieleni przy obiektach Wigierskiego WPN Narodowego	2,22 ha	Oddziały – 49g, 49i, 93Ag, 149l, 158d
23	Konserwacja zabytkowych krzyży w miejscowościach Maćkowa Ruda i Wysoki Most	2 szt.	Działka nr 192 (obręb ewidencyjny Maćkowa Ruda), działka nr 66 (obręb ewidencyjny Wysoki Most)
24	Wykonanie bariery z pojedynczą balustradą	Długość 55 m, wysokość 0,5 m	Oddział 228l
25	Wykonanie 5 drewnianych daszków pokrytych gontem bitumicznym na piwnicy osady Słupie	Wymiary podstawy daszków: 80x100 cm, wys. 60 cm; dwuspadowe, z wlotami dla nietoperzy	O.O. Słupie, oddz. 148
26	Wykonanie 2 szt. ogrodzeń drewnianych przy leśniczówce Lipowe	1 szt. – 140 mb 1 szt. – 28 mb	O.O. Lipowe
27	Wymiana pokryć dachowych zadaszonych tablic informacyjnych oraz konserwacja konstrukcji	30 tablic	Obręb Ochronny Wigry i Maćkowa Ruda

Objaśnienia:

- 1) Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone małą literą. Podział na oddziały, pododdziały oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z Leśną Mapą Numeryczną (LMN) Wigierskiego Parku Narodowego, według stanu na dzień 1 stycznia 2012 r. LMN znajduje się w Systemie Informacji Przestrzennej (SIP) w siedzibie Dyrekcji Wigierskiego Parku Narodowego w miejscowości Krzywe. Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem: „Mapa stref ochrony Wigierskiego Parku Narodowego”, sporządzoną w skali 1:20 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2014 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego, w miejscowości Krzywe.
- 2) WPN – Wigierski Park Narodowy.
- 3) Zarybianie będzie dokonane w oparciu o materiał zarybieniowy o cechach właściwych lokalnym populacjom ryb, w celu stabilizacji składów jakościowych i ilościowych populacji ryb występujących na terenie Parku.
- 4) Podane wartości dotyczą pozyskania łącznie na obszarze WPN.

Załącznik nr 3

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW

I. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony ścisłej

A. Ochrona gatunków roślin

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki roślin naczyniowych (<i>Tracheophyta</i>) i mszaków (<i>Bryophytina</i>) zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji (jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków), ze szczególnym uwzględnieniem gatunków Natura 2000. 2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia (ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju).	Badania prowadzone będą: 1) metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy w celu określenia przynależności gatunkowej; 2) na obszarze WPN¹⁾, w szczególności na stałych powierzchniach monitoringowych (badania dynamiki zmian); 3) lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą urządzeń GPS.

B. Ochrona gatunków zwierząt

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków na terenie WPN	1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, w przypadku niektórych gatunków bezkręgowców będą pobierane okazy w celu określenia przynależności gatunkowej (zastosowanie pułapek Barbera i pułapek świetlnych). 2. Lokalizacja stanowisk gatunków określana za pomocą urządzeń GPS. 3. W badaniach będą wykorzystywane fotopułapki.

C. Ochrona gatunków grzybów

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków	1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane okazy w celu określenia przynależności gatunkowej.

		2. Lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą urządzeń GPS.
--	--	--

II. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony czynnej

A. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	Poprawa warunków występowania gatunku	Rozluźnianie zwarcia drzewostanu oraz warstwy krzewów na obszarze występowania gatunku
2	1. Gnidosz królewski (<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>). 2. Kosatka kielichowa (<i>Tofieldia calyculata</i>). 3. Kruszczyk błotny (<i>Epipactis palustris</i>). 4. Kukułka (<i>Dactylorhiza</i>).	Poprawa warunków występowania gatunku	1. Usuwanie podrostów olszy czarnej (<i>Alnus glutinosa</i>) i brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) oraz wierzb (<i>Salix</i> sp.). 2. Koszenie późną jesienią i usuwanie skoszonej biomasy roślin.
3	1. Groszek wielkoprzylistkowy (<i>Lathyrus pisiformis</i>). 2. Pięciornik biały (<i>Potentilla alba</i>). 3. Tobołki alpejskie (<i>Thlaspi caerulescens</i>). 4. Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>). 5. Zawilec wielkokwiatowy (<i>Anemone sylvestris</i>). 6. Marzanka barwierska (<i>Asperula tinctoria</i>). 7. Groszek wschodniokarpacki (<i>Lathyrus laevigatus</i>).	Poprawa warunków występowania gatunku	1. Poprawa warunków świetlnych, w tym usuwanie krzewów i drzew zacięniających stanowiska występowania wymienionych gatunków. 2. Wykaszenie ekspansywnych gatunków runa.
4	Rodzime gatunki roślin – wszystkie gatunki występujące w WPN na obszarach objętych ochroną czynną	Ochrona rodzimych gatunków roślin przed inwazją gatunków obcych	Usuwanie zagrażających gatunków obcych w miejscach występowania tych gatunków
5	Gatunki roślin naczyniowych (<i>Tracheophyta</i>) i mszaków (<i>Bryophytina</i>) zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia poszczególnych gatunków	1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy w celu określenia przynależności gatunkowej. 2. Lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą GPS.
6	Gatunki światłoządne i ciepłolubne występujące w widnych lasach	Poprawa warunków występowania gatunku	Usuwanie nadmiernej ilości ekspansywnych gatunków roślin w warstwie runa, podszytu i podrostu na powierzchni około 0,4 ha w oddziale 244h

B. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	Monitoring siedlisk występowania	Monitoring liczebności i rozmieszczenia bobra
2	1. Nocek rudy (<i>Myotis daubentonii</i>). 2. Mroczek posrebrzany (<i>Vespertilio murinus</i>). 3. Mroczek pozłocisty (<i>Eptesicus nilssonii</i>). 4. Mroczek późny (<i>Eptesicus serotinus</i>). 5. Karlik malutki (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>). 6. Karlik karliczek (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>). 7. Karlik większy (<i>Pipistrellus nathusii</i>). 8. Borowiec wielki (<i>Nyctalus noctula</i>). 9. Borowiaczek (<i>Nyctalus leisleri</i>). 10. Gacek brunatny (<i>Plecotus auritus</i>). 11. Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>).	Ochrona miejsc bytowania nietoperzy	1. Ochrona drzew z dziuplami. 2. Utrzymanie miejsc przebywania kolonii rozrodczych (strychy) oraz miejsc hibernacji (ziemne piwnice) – około 200 sztuk.
3	Ptaki (Aves)	Poprawa stanu i warunków bytowania	1. Kontrola i czyszczenie około 739 sztuk istniejących budek lęgowych. 2. Dokarmianie ptaków w okresie zimowym (przy osadach WPN). 3. Ochrona drzew z dziuplami. 4. Wykaszenie trzciny w kolonii mew (<i>Larus sp.</i>) przy Zatoce Hańczańskiej. 5. Wykaszenie trzciny na niewielkich powierzchniach na jeziorze Wigry (łącznie do 20 ha) i wywóz pozyskanej biomasy.
4	1. Rybitwa rzeczna (<i>Sterna hirundo</i>). 2. Śmieszka (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>). 3. Mewa mała (<i>Hydrocoloeus minutus</i>). 4. Mewa siwa (<i>Larus canus</i>). 5. Rybitwa czarna (<i>Chlidonias niger</i>). 6. Zausznik (<i>Podiceps</i>	Poprawa warunków gniazdowania	Zapewnienie miejsc lęgowych, poprzez zainstalowanie ośmiu pływających platform (sztucznych wysp) na jeziorze Wigry

	<i>nigricollis</i>). 7. Perkozek (<i>Tachybaptus ruficollis</i>).		
5	Płazy (<i>Amphibia</i>)	Poprawa warunków bytowania	Ochrona płazów podczas wędrówek sezonowych – stawianie barier i przenoszenie płazów przez drogi m.in. w miejscowościach Stary Folwark, Wigry, Krzywe
6	Gatunki zwierząt bytujące w martwym drewnie	Utrzymanie lub zwiększenie liczby siedlisk dla organizmów zasiedlających martwe drewno	1. Prowadzenie rejestru martwych drzew. 2. Pozostawianie martwych drzew, złomów i wywrotów do ich biologicznego rozkładu.
7	Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	1. Ograniczanie liczebności jenota, lisa i norki amerykańskiej – drapieżników stanowiących zagrożenie dla gatunków rzadkich i zagrożonych. 2. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków 3. Poprawa warunków bytowania i rozrodu, monitoring gniazd i ochrona miejsc występowania	Monitoring stanu liczebności populacji oraz redukcja (odstrzał redukcyjny) po uprzednim rozpoznaniu uwarunkowań ekologicznych w odniesieniu do presji drapieżniczej gatunków, zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie: 1) jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>); 2) lisa (<i>Vulpes vulpes</i>); 3) norki amerykańskiej (<i>Neovison vison</i>). 1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków bezkręgowców będą pobierane całe okazy w celu określenia przynależności gatunkowej. 2. Lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą GPS. 3. W badaniach będą wykorzystywane fotopułapki. 1. Utrzymanie przestrzeni otwartych w rewirze orlika krzykliwego (<i>Aquila pomarina</i>) – oddział – 10o, 0,5 ha. 2. Inwentaryzowanie gniazd ptaków drapieżnych. 3. Inwentaryzowanie gniazd bociana białego (<i>Ciconia ciconia</i>). 4. Wyznaczanie stref ochronnych wokół gniazd ptaków objętych ochroną strefową.

C. Czynna ochrona gatunków grzybów

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rzadkie gatunki grzybów, których środowiskiem bytowania jest martwe drewno	Tworzenie odpowiednich warunków życia dla gatunków	1. Prowadzenie rejestru martwych drzew ze względu na występowanie poszczególnych grup systematycznych grzybów. 2. Pozostawianie martwych drzew, złomów i wywrotów do ich biologicznego rozkładu.

2	Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków	1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane owocniki w celu określenia przynależności gatunkowej. 2. Lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą urządzeń GPS.
3	Grzyby zlichenizowane (porosty), w szczególności granicznik płucnik (<i>Lobaria pulmonaria</i>)	Ochrona miejsc występowania	1. Inwentaryzowanie stanowisk. 2. Wyznaczanie stref ochronnych stanowisk.

III. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony krajobrazowej¹⁾

A. Czynna ochrona gatunków roślin

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki roślin naczyniowych (<i>Tracheophyta</i>) i mszaków (<i>Bryophytina</i>) zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej	1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty roślin lub całe osobniki (owocniki) w celu określenia przynależności gatunkowej. 2. Lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą urządzeń GPS.

B. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków	1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, w przypadku niektórych gatunków bezkręgowców stosowane będą metody polegające na pobieraniu okazów w celu określenia przynależności gatunkowej (zastosowanie pułapek Barbera, pułapek świetlnych). 2. Lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą urządzeń GPS. 3. W badaniach będą wykorzystywane fotopułapki.

C. Czynna ochrona gatunków grzybów

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i objęte ochroną gatunkową	Monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków	1. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane owocniki w celu określenia przynależności gatunkowej. 2. Lokalizacja stanowisk gatunków będzie określana za pomocą urządzeń GPS.

Objaśnienie:

¹⁾ WPN – Wigierski Park Narodowy.

Załącznik nr 4

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ I KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	Oddziały – 1b, 1c, 1d, 1f, 1g, 1h, 1i, 1j, 1k, 1l, 1m, 2a, 2b, 2c, 2d, 2i, 2j, 2k, 2l, 3a, 3b, 3c, 3g, 3k, 3m, 4b, 4d, 4f, 4g, 5ax, 5l, 5m, 5o, 5z, 6h, 7d, 7k, 7l, 7m, 8a, 8b, 8c, 8d, 8f, 8g, 8h, 8i, 8l, 8m, 9cx, 9dx, 9fx, 9ix, 9n, 10c, 10d, 10f, 10o, 10p, 11b, 11c, 11d, 11h, 11i, 12b, 12f, 12g, 12h, 12i, 12k, 12m, 12n, 12o, 12p, 12r, 12s, 12t, 12hx, 12ix, 14h, 14i, 14j, 14k, 14l, 14m, 14n, 15b, 15c, 15d, 15f, 16a, 16b, 16c, 16d, 16f, 17a, 17b, 17c, 17d, 17f, 18a, 18b, 18c, 19a, 19f, 19m, 19n, 19r, 20a, 20j, 20l, 20r, 21b, 21g, 21j, 21k, 21l, 21p, 21r, 22b, 22i, 22k, 22m, 23g, 23k, 23l, 23m, 24b, 24c, 24h, 24k, 24l, 24s, 24t, 24w, 24x, 25a, 25b, 25c, 25g, 25l, 25m, 26a, 26b, 26f, 26m, 26n, 26g, 27n, 27o, 28d, 28f, 28h, 28j, 29d, 29k, 29l, 29m, 29n, 30a, 30d, 30h, 30i, 31a, 31b, 31d, 31f, 32a, 32c, 32f, 33d, 33f, 33g, 34a, 34b, 34c, 34d, 34f, 34g, 35h, 36Aa, 36b, 36f, 36g, 36i, 36j, 36k, 37b, 37d, 39r, 40g, 40f, 40h, 40i, 41b, 43b, 43d, 43f, 43g, 43h, 43j, 43k, 43l, 43o, 43s, 44a, 44b, 45c, 45f, 46a, 46c, 46f, 46k, 47f, 47h, 47j, 48b, 48c, 48d, 48f, 48g, 49c, 50d, 51b, 51c, 51g, 52b, 52c, 52g, 52j, 53ax, 53n, 53o, 53z, 54a, 54i, 54j, 54l, 55c, 55d, 56i, 56k, 56l, 56n, 56o, 56s, 56w, 56x, 56y, 57ay, 57b, 57bx, 57by, 57cx, 57cz, 57d, 57dx, 57ix, 57dy, 57dz, 57fy, 57g, 57gx, 57gy, 57gz, 57h, 57hx, 57hz, 57i, 57iy, 57iz, 57j, 57jx, 57jz, 57k, 57kx, 57ky, 57kz, 57l, 57ly, 57m, 57mx, 57n, 57nx, 57jy, 57ny, 57o, 57oy, 57ox, 57px, 57py, 57ry, 57s, 57sx, 57sy, 57t, 57tx, 57ty, 57wx, 57wy, 57xx, 57y, 57z, 57zx, 57zy, 58d, 58f, 61a, 61b, 61c, 61f, 61g, 61h, 61i, 61j, 61k, 61l, 61m, 61n, 61o, 61p, 61r, 64b, 64c, 65d, 67f, 68c, 69b, 69c, 70b, 71c, 71j, 72b, 75d, 75f, 75g, 75h, 76i, 77Aa, 77Ab, 77Ac, 77Ad, 77Ag, 77Ah, 77Aj, 77Am, 77An, 77g, 78c, 78d, 78f, 78g, 78i, 78j, 78l, , 85j, 85k, 85l, 85m, 86a, 86b, 86c, 86d, 86f, 86i, 86j, 86l, 86m, 86n, 87c, 93Aj, 93a, 93b, 93f, 93h, 93l, 94d, 94g, 98Ab, 98c, 98d, 98f, 99a, 99h, 99j, 100a, 105i, 107a, 107j, 107p, 107r, 110h, 110i, 110j, 110k, 110r, 111c, 111d, 111g, 111o, 111j, 116f, 118a, 118b, 118c, 118d, 118f, 118g, 118h, 118i, 118j, 119k, 119l, 119m, 121d, 121f, 121g, 121h, 127h, 121k, 121l, 121m, 122b, 122c, 122d, 122f, 122i, 122o, 122p, 122r, 122s, 122w, 127f, 128a, 128b, 128c, 128f, 128g, 128h, 129b, 129c, 129d, 129f, 129h, 133d, 134d, 134f, 134g, 134h, 134i, 135a, 135b, 135c, 135d, 135i, 135j, 135k, 135l, 136c, 136d, 136f, 140b, 140c, 140d, 140f, 141a, 141d, 141g, 141i, 142a, 142c, 143b, 143c, 144f, 144g, 147b, 147c, 147d, 147h,	1 822,55

		149h, 149k, 150a, 150b, 150c, 150d, 150g, 150h, 150i, 150j, 150m, 150p, 150s, 151a, 151b, 156h, 156i, 157f, 157g, 157i, 159a, 159b, 159c, 159d, 160a, 161i, 164c, 165b, 165c, 165d, 165f, 165g, 165h, 166b, 166c, 166d, 167c, 168a, 168b, 168c, 169c, 169h, 170a, 170b, 170c, 171a, 171b, 171c, 172a, 172b, 172j, 172k, 174a, 174b, 174c, 174d, 178h, 178w, 179a, 180a, 180b, 181a, 181b, 182a, 183Aa, 193a, 194a, 201Aa, 201Ab, 201Ac, 201Ad, 201Af, 201Arx, 201p, 201r, 204n, 205a, 205c, 205d, 206a, 206c, 206y, 208f, 210c, 212c, 212f, 212g, 213c, 213a, 213d, 214d, 215a, 216a, 216b, 216c, 216d, 216f, 216i, 216k, 216l, 217a, 217c, 217f, 217g, 217i, 217j, 217l, 217o, 218a, 218ax, 218bx, 218f, 218g, 218h, 218i, 218j, 218k, 218kx, 218l, 218lx, 218m, 218n, 218o, 218p, 218r, 218s, 218t, 218w, 218x, 219a, 219ax, 219b, 219c, 219i, 219j, 219k, 219l, 219m, 219n, 219o, 219p, 219r, 219s, 219t, 219w, 219x, 219y, 219z, 220ax, 220bx, 220f, 222d, 222f, 226g, 223d, 223i, 224f, 224i, 226h, 226f, 227a, 227b, 227c, 227f, 228f, 228g, 228h, 231m, 231mx, 231px, 231z, 232b, 232d, 232f, 232g, 232i, 232j, 232l, 233d, 233f, 233i, 233j, 233k, 234c, 234f, 235a, 235b, 236a, 236b, 236c, 236d, 237c, 238a, 238f, 239r, 240ax, 253a, 253b, 253c, 253d, 253g, 253h, 256c, 266b, 266c, 266d, 266f, 266g, 266i, 266l, 267f, 267g, 267h, 267i, 267j, 267k, 269b, 270b, 274c, 274a, 274b, 274d, 275a, 275b, 275c, 275d, 275i, 276a, 276b, 276c, 276d, 276f, 276j, 277f, 277g, 277h, 277i, 277j, 277k, 278b, 278c, 278d, 278f, 279b, 283a, 284j, 285a, 285b, 285c, 285f, 285g, 285i, 285j, 286d, 288f, 292a, 295c, 296f, 299b, 299d, 299f, 299g, 299j, 299k, 299l, 299m, 299o, 299p, 299z, 300c, 300f, 300h, 301c, 301bx, 301d, 301f, 301g, 301h, 301i, 301j, 301k, 301m, 301r, 302g, 303d, 314a, 314b, 314h, 315d, 316a, 316b, 316c, 316d, 316f, 316g, 317a, 318a, 318b, 321c, 321d, 323f, 327c, 330c, 330d, 332f, 333c, 333d, 334a, 334b, 334c, 334d, 334f, 334g, 334h, 334j, 335a, 335b, 335c, 335d, 335f, 335g, 336a, 336b, 336c, 336d, 336f, 336g, 336h, 336i, 336j, 339d, 340d, 341a, 341h, 344g, 347d, 347j, 350a, 354h, 355b, 357d, 357i, 358i, 358j, 359c, 359h, 359i, 360h, 361c, 361d, 361f, 361g, 361h, 361i, 361j, 361k, 361l, 362b, 362d, 362k, 363c, 363d, 363h, 364c, 364h, 365c, 369a, 369d, 369j, 370a, 370b, 370c, 370d, 370f, 370g, 370i, 376a, 376g, 376h, 378a, 378b, 378c, 378k, 379c, 380a, 382a, 382b, 383a, 386d, 388b, 393a, 393h, 394a, 398h.	
2	Ochrona czynna	1. Oddziały – 1a, 2f, 2g, 2h, 2m, 3d, 3f, 3h, 3i, 3j, 3l, 4a, 4c, 5a, 5c, 5g, 5h, 5i, 5j, 5k, 5n, 5p, 5r, 5s, 5t, 5w, 5x, 5y, 6a, 6b, 6c, 6d, 6f, 6g, 7a, 7b, 7c, 7f, 7g, 7h, 7i, 7j, 8j, 8k, 9a, 9c, 9d, 9j, 9k, 9l, 9m, 9r, 9s, 9t, 9w, 9x, 9y, 9z, 9ax, 9bx, 9gx, 9hx, 10a, 10b, 10g, 10h, 10i, 10j, 10k, 10l, 10m, 10n, 10r, 11a, 11f, 11g, 12a, 12c, 12d, 12j, 12l, 12w, 12y, 12z, 12ax, 12dx, 13a, 13b, 14a, 14b, 14g, 15a, 16a, 16b, 16c, 16d, 16f, 17g, 17h, 17i, 18d, 18f,	10 471,72

	18g, 18h, 18i, 18j, 19b, 19c, 19d, 19g, 19h, 19i, 19j, 19k, 19l, 19o, 19p, 19s, 20b, 20c, 20d, 20f, 20g, 20h, 20i, 20k, 20m, 20n, 20o, 20p, 21a, 21c, 21d, 21f, 21h, 21i, 21m, 21n, 21o, 22a, 22c, 22d, 22f, 22g, 22h, 22j, 22l, 23a, 23b, 23c, 23d, 23f, 23h, 23i, 23j, 24a, 24d, 24f, 24g, 24i, 24j, 24m, 24n, 24p, 24r, 25d, 25f, 25h, 25i, 25j, 26c, 26d, 26h, 26i, 26j, 26k, 26l, 27a, 27b, 27c, 27d, 27f, 27g, 27h, 27i, 27j, 27l, 27m, 27r, 28a, 28b, 28c, 28g, 28i, 29a, 29b, 29c, 29f, 29g, 29h, 29i, 29j, 30b, 30c, 30f, 30g, 30j, 30k, 30l, 30m, 30n, 30o, 31c, 31g, 31h, 32b, 32d, 32g, 32h, 33a, 33b, 33c, 33h, 33i, 33j, 35a, 35b, 35c, 35d, 35f, 35g, 35i, 35j, 35k, 35l, 36a, 36c, 36d, 36h, 36Ab, 36Ac, 36Ad, 36Ag, 36Ah, 36An, 36Ap, 36Ar, 37a, 37c, 37f, 37g, 37h, 37i, 37j, 38a, 38b, 38c, 38d, 38f, 38g, 38h, 38i, 38j, 38k, 39b, 39c, 39d, 39f, 39g, 39h, 39i, 39j, 39k, 39m, 39n, 39o, 39p, 39s, 40b, 40d, 40j, 40k, 40l, 40m, 40n, 41a, 41c, 41d, 41f, 41g, 41h, 41i, 42a, 42b, 42c, 42d, 42f, 42g, 42h, 42i, 42j, 43a, 43c, 43i, 43m, 43n, 43p, 43r, 44c, 44d, 44f, 44g, 44h, 44i, 45a, 45b, 45d, 46a, 46b, 46d, 46g, 46h, 46i, 46j, 46l, 47a, 47c, 47d, 47g, 47i, 47k, 47l, 47m, 48a, 48h, 48i, 48j, 48k, 49a, 49b, 49d, 49n, 49o, 49p, 49r, 49s, 49t, 49w, 50a, 50b, 50c, 50f, 50g, 51a, 51d, 51f, 52a, 52d, 52f, 52h, 52i, 53a, 53b, 53c, 53d, 53f, 53g, 53h, 53i, 53j, 53k, 53l, 53m, 53p, 54b, 54d, 54g, 54h, 54k, 55a, 55b, 56a, 56b, 56c, 56d, 56f, 56g, 56h, 56j, 56m, 56p, 56r, 56t, 56z, 57a, 57c, 57f, 57p, 57r, 57w, 57x, 57ax, 57fx, 57lx, 57rx, 57yx, 57cy, 57hy, 57my, 57xy, 57yy, 57az, 57bz, 57fz, 57lz, 57mz, 57nz, 57oz, 58a, 58b, 58c, 58g, 58h, 58i, 59a, 59b, 59c, 59d, 60a, 60b, 60c, 61d, 62a, 62b, 62c, 62d, 62f, 63a, 63b, 63c, 64a, 64d, 64f, 64g, 64h, 65a, 65b, 65c, 65f, 65g, 65h, 66a, 66b, 66c, 66d, 66f, 66g, 66h, 67a, 67b, 67c, 67d, 67g, 67h, 68a, 68b, 68d, 68f, 68g, 69a, 69d, 69f, 69g, 69h, 70a, 70c, 70d, 70f, 70g, 70h, 70i, 70j, 71a, 71b, 71d, 71f, 71g, 71h, 71i, 71k, 71l, 72a, 72c, 72d, 72f, 72g, 73a, 73b, 73c, 73d, 73f, 73g, 73h, 74a, 74b, 74c, 74d, 75a, 75b, 75c, 76a, 76b, 76c, 76d, 76f, 76g, 76h, 77a, 77b, 77c, 77d, 77f, 77h, 77i, 77Af, 77Ai, 77Ak, 77Al, 78a, 78b, 78h, 78k, 78m, 78n, 78o, 79a, 79b, 79c, 79d, 79f, 79g, 79h, 79i, 79j, 79k, 80a, 80b, 80c, 80d, 80f, 80g, 80h, 80i, 80j, 81a, 81b, 81c, 81d, 81f, 81g, 81h, 81i, 82a, 82b, 82c, 82d, 82f, 82g, 83a, 83b, 83c, 83d, 83f, 83g, 83h, 83i, 83j, 83k, 84a, 84b, 84c, 84d, 84f, 84g, 84h, 84i, 84j, 84k, 84l, 85c, 85d, 85h, 85i, 86g, 86h, 86k, 86o, 86p, 87a, 87b, 87d, 87f, 87i, 87r, 87s, 87t, 87w, 87x, 88a, 88b, 88c, 89a, 89b, 90a, 90b, 90c, 91a, 91b, 91c, 91d, 91f, 92a, 92b, 92c, 92d, 92f, 92g, 93c, 93d, 93g, 93i, 93j, 93k, 93m, 93Ab, 93Ad, 93Af, 93Ai, 93Ak, 93Am, 94a, 94b, 94c, 94f, 95a, 95b, 96a, 96b, 96c, 96d, 96f, 96g, 96h, 96i, 97a, 97b, 97c, 97d, 97f, 97g, 97h, 97i, 97j, 97k, 98Aa, 98a, 98b, 98g, 98h, 98i, 98j, 98k, 98l, 98m, 98n, 98o, 99b, 99c, 99d, 99f, 99g, 99i, 99k, 100b, 100c, 100d, 100f, 101a, 102a, 103a, 103b, 103c, 103d, 103f,	
--	---	--

	104a, 104b, 104c, 104d, 104f, 104g, 105a, 105b, 105c, 105d, 105f, 105g, 105h, 106a, 106b, 106c, 106d, 106g, 107b, 107c, 107d, 107f, 107l, 107m, 107n, 107o, 107t, 108a, 108b, 108c, 108d, 108f, 108g, 108h, 109a, 109b, 109c, 109d, 109f, 109g, 109h, 109i, 109j, 109k, 110a, 110b, 110c, 110d, 110f, 110g, 110l, 110m, 110n, 110o, 110p, 111a, 111b, 111f, 111h, 111i, 111k, 111l, 111m, 111n, 112a, 112b, 112c, 112d, 113a, 113b, 113c, 114a, 114b, 114c, 114d, 114f, 114g, 114h, 114i, 114j, 115a, 115b, 115c, 115d, 115f, 115g, 116a, 116b, 116c, 116d, 116g, 117a, 117b, 117c, 117d, 117f, 117g, 117h, 117k, 117t, 118k, 118l, 118m, 119a, 119b, 119c, 119d, 119f, 119g, 119h, 119i, 119j, 120a, 120b, 120c, 120d, 120f, 120g, 120h, 121a, 121b, 121i, 121j, 122a, 122g, 122h, 122j, 122k, 122l, 122m, 122n, 122t, 123a, 123b, 123c, 123d, 123f, 123g, 124a, 125a, 126a, 126b, 126c, 126d, 127a, 127b, 127c, 127d, 127g, 127i, 127j, 127k, 128d, 128i, 129a, 129g, 129i, 129j, 129k, 129l, 130a, 130b, 130c, 130d, 130f, 130g, 130h, 131a, 131b, 131c, 131d, 132a, 133a, 133b, 133c, 134a, 134b, 134c, 134j, 135f, 135g, 135h, 136a, 136b, 137a, 137b, 137c, 138a, 138b, 138c, 138d, 138f, 138g, 138h, 139a, 139b, 139c, 139d, 139f, 139g, 140a, 140g, 140h, 140i, 140j, 141b, 141f, 141h, 142b, 142d, 142f, 143a, 143d, 143f, 143g, 143h, 143i, 143j, 144a, 144b, 144c, 144d, 144h, 144i, 144j, 145a, 145b, 145c, 145d, 145f, 145g, 146a, 146b, 146c, 146d, 147a, 147f, 147g, 148a, 148b, 148d, 148g, 149f, 149g, 149i, 149j, 150f, 150k, 150l, 150n, 150o, 151c, 152a, 152b, 152c, 152d, 152f, 152g, 153a, 153b, 153c, 154a, 154b, 154c, 154d, 155a, 155b, 155c, 156a, 156b, 156c, 156d, 156f, 156g, 157a, 157b, 157c, 157d, 157h, 158a, 158b, 158c, 159f, 159g, 160b, 160c, 160d, 160f, 160g, 161a, 161b, 161c, 161d, 161f, 161g, 161h, 162a, 162b, 162c, 163a, 163b, 164a, 164b, 164d, 165a, 166a, 167a, 167b, 167d, 169a, 169b, 169d, 169f, 169g, 172c, 172d, 172f, 172g, 172h, 172i, 172l, 172m, 173a, 173b, 175a, 175c, 175d, 175f, 175l, 175o, 175s, 175z, 175ax, 175bx, 175px, 175sx, 175tx, 175xx, 175yx, 175zx, 175ay, 175by, 175cx, 175cy, 175fy, 176a, 176b, 176c, 177a, 177b, 177c, 177d, 177f, 177g, 177h, 177i, 177j, 177k, 177l, 178d, 178g, 178i, 178j, 178k, 178l, 178s, 178t, 183a, 184a, 185a, 186a, 187a, 188a, 188b, 188c, 188d, 188f, 188g, 188h, 188i, 189a, 190a, 191a, 192a, 195a, 196a, 197a, 198a, 199a, 200a, 201c, 201d, 201i, 201k, 201l, 201m, 201s, 201t, 201w, 201z, 201ax, 201bx, 201cx, 201Ah, 201Adx, 201Ahx, 201Aix, 201Anx, 201Aox, 202a, 202b, 202c, 202d, 202f, 202g, 203a, 203d, 203f, 203g, 203h, 204ax, 204bx, 204cx, 204d, 204f, 204o, 204p, 204r, 204s, 204t, 204w, 204x, 204y, 204z, 205b, 205f, 205g, 205h, 206b, 206d, 206g, 206h, 206i, 206j, 206l, 206p, 206r, 206x, 206z, 207a, 207b, 207c, 207d, 207f, 207g, 207h, 207i, 208a, 208b, 208c, 208d, 208g, 209a, 209b,	
--	--	--

	209c, 209d, 209f, 209g, 209h, 209i, 209j, 209k, 210a, 210b, 210d, 210f, 210g, 210h, 210i, 210j, 211a, 211b, 211c, 211d, 212a, 212b, 212d, 212h, 212i, 213b, 214a, 214b, 214c, 214f, 214g, 214h, 214j, 215b, 216g, 216h, 217b, 217d, 217h, 217k, 217m, 217n, 218b, 218c, 218d, 218z, 218dx, 218ix, 218jx, 218mx, 219d, 219f, 219g, 219h, 220b, 220c, 220d, 220g, 220h, 220i, 220j, 220k, 220l, 220m, 220n, 220o, 220p, 220r, 220s, 220t, 220x, 220z, 220cx, 221a, 221b, 221Aa, 221Ab, 221Ac, 221Ad, 221Ag, 222a, 222b, 222c, 223a, 223b, 223c, 223f, 223g, 223h, 224a, 224b, 224c, 224d, 224g, 224h, 225a, 225b, 225c, 225d, 226a, 226b, 226c, 226d, 227d, 227g, 227h, 227i, 228a, 228b, 228c, 228d, 228i, 228j, 228k, 228m, 228n, 229a, 229b, 229c, 229d, 229f, 229g, 229h, 229i, 229j, 229k, 229l, 229m, 230a, 230c, 230f, 230g, 230h, 230j, 230k, 230l, 230m, 230n, 230o, 230p, 230r, 230s, 230t, 230w, 231b, 231c, 231d, 231f, 231g, 231h, 231i, 231k, 231l, 231n, 231o, 231p, 231r, 231s, 231t, 231w, 231x, 231y, 231ax, 231bx, 231cx, 231dx, 231fx, 231gx, 231hx, 231ix, 231jx, 231kx, 231lx, 231nx, 231ox, 231rx, 231sx, 231tx, 231wx, 231xx, 231yx, 231zx, 231Aa, 231Ab, 232a, 232c, 232h, 232k, 232m, 233a, 233b, 233c, 233g, 233h, 234a, 234b, 234d, 234g, 234h, 235c, 235d, 236f, 236g, 237a, 237b, 238b, 238c, 238d, 238g, 238h, 238i, 239a, 239b, 239c, 239d, 239f, 239g, 239h, 239i, 239j, 239k, 239l, 239m, 239n, 239o, 239p, 239s, 240b, 240c, 240d, 240f, 240g, 240h, 240i, 240m, 240n, 240o, 240s, 240w, 240x, 240y, 240z, 241a, 241b, 241c, 241d, 242a, 242b, 243a, 243c, 243g, 243j, 243k, 243l, 244g, 244h, 244i, 244j, 244k, 245c, 245d, 245f, 245g, 245h, 246a, 246b, 246c, 246d, 247a, 247b, 247c, 247d, 247f, 248a, 248b, 248c, 248d, 248f, 248g, 249a, 249b, 249c, 249d, 249f, 249g, 250a, 250b, 250c, 250d, 251a, 251b, 251c, 252a, 252b, 252c, 252d, 253f, 254a, 254b, 254c, 254d, 255a, 255b, 255c, 255d, 255f, 256a, 256b, 256d, 257a, 258a, 259a, 259b, 259c, 259d, 259f, 260a, 260b, 260c, 260d, 260f, 260g, 261a, 261b, 261c, 261d, 261f, 262a, 262b, 262c, 262d, 262f, 262g, 262h, 263a, 263b, 263c, 264a, 264b, 265a, 265b, 265c, 265d, 265f, 265g, 265h, 266a, 266h, 266j, 266k, 266m, 267a, 267b, 267c, 267d, 268a, 268b, 268c, 268d, 269a, 269c, 270a, 270c, 271a, 271b, 271c, 272a, 272b, 272c, 272d, 272f, 272g, 272h, 272i, 273a, 273b, 274f, 274g, 275f, 275g, 275h, 276g, 276h, 276i, 277a, 277b, 277c, 277d, 277l, 277m, 278a, 278g, 279a, 280a, 280b, 281a, 281b, 281c, 281d, 281f, 281g, 281h, 282a, 282b, 282c, 282d, 282f, 282g, 282h, 283c, 283g, 283h, 283i, 284a, 284b, 284c, 284d, 284f, 284k, 284l, 285d, 285h, 286a, 286b, 286c, 287a, 287b, 287c, 288a, 288b, 288c, 288d, 289a, 289b, 289c, 289d, 289f, 289g, 290a, 290b, 290c, 291a, 291b, 291c, 291d, 291f, 291g, 291h, 292b, 292c, 292d, 292f, 293a, 293b, 293c, 293d, 293f, 293g, 294a, 294b, 294c,	
--	--	--

	295a, 295b, 295d, 296a, 296b, 296c, 296d, 296g, 297a, 297b, 297c, 297d, 297f, 298a, 298b, 298c, 298d, 298f, 298g, 298h, 299h, 299i, 299n, 299r, 299x, 299y, 300a, 300i, 300j, 300k, 300l, 300m, 300n, 300o, 301b, 301l, 301n, 301o, 301p, 301s, 301z, 302a, 302b, 302c, 302d, 302f, 303a, 303b, 303c, 303f, 304a, 304b, 304c, 304d, 305a, 305b, 305c, 305d, 306a, 306b, 306c, 306d, 306f, 306g, 307a, 307c, 307i, 307j, 307k, 308a, 308b, 308c, 308g, 308h, 308i, 309a, 309b, 309c, 309d, 309f, 309g, 309h, 309i, 309j, 310a, 311a, 311b, 311c, 311d, 311f, 312a, 312b, 312c, 313a, 313b, 313c, 313d, 313f, 314c, 314d, 314f, 314g, 314i, 314j, 314k, 314l, 315a, 315b, 315c, 315f, 315g, 315h, 315i, 319a, 319b, 319c, 320a, 320b, 320c, 320d, 321a, 321b, 322a, 322c, 323a, 323b, 323c, 323d, 324a, 324b, 324c, 324d, 324f, 325a, 325b, 325c, 326a, 326b, 326c, 327a, 327b, 328a, 328b, 329a, 329b, 329c, 329d, 330a, 330b, 331a, 331b, 331c, 331d, 331f, 332a, 332b, 332c, 332d, 332g, 332h, 332i, 333a, 333b, 333f, 334i, 337a, 337b, 338a, 338b, 338c, 338d, 338f, 338g, 339a, 339b, 339c, 340a, 340b, 340c, 341b, 341c, 341d, 341f, 341g, 341i, 342a, 342b, 342c, 342d, 343a, 343b, 343c, 343d, 343f, 343g, 343h, 344a, 344b, 344c, 344d, 344f, 345a, 345b, 345c, 345d, 345f, 345g, 345h, 345i, 345j, 346a, 346b, 346c, 346d, 346f, 346g, 346h, 346i, 347a, 347b, 347c, 347f, 347g, 347h, 347i, 348a, 348b, 348c, 348d, 349a, 349b, 349c, 350b, 350c, 350d, 350f, 350g, 350i, 350j, 350k, 350l, 350m, 351a, 351b, 351c, 351d, 351f, 351g, 351h, 351i, 351j, 351k, 351l, 352a, 352b, 352c, 352d, 352f, 352g, 352h, 353a, 353b, 353c, 353d, 353f, 353g, 353h, 353i, 353j, 354a, 354b, 354c, 354d, 354f, 354h, 354i, 354j, 354k, 354l, 354m, 354n, 354o, 355a, 355c, 355d, 355f, 356a, 356b, 356c, 356d, 356f, 356g, 356h, 357a, 357b, 357c, 357f, 357g, 357h, 358a, 358b, 358c, 358d, 358f, 358g, 358h, 358k, 359a, 359b, 359d, 359f, 359g, 359j, 359k, 360a, 360b, 360c, 360d, 360f, 360g, 361a, 361b, 362a, 362c, 362f, 362g, 362h, 362i, 362j, 362l, 363a, 363b, 363f, 363g, 364a, 364b, 364d, 364f, 364g, 364i, 365a, 365b, 366a, 366b, 366c, 366d, 366f, 367a, 367b, 367c, 367d, 368a, 368b, 368c, 368d, 368f, 368g, 368h, 369b, 369c, 369f, 369g, 369h, 369i, 370h, 371a, 371b, 371c, 371d, 371f, 371g, 371h, 371i, 372a, 372b, 372c, 372d, 372f, 372g, 372h, 372i, 373a, 373b, 373c, 373d, 374a, 374b, 374c, 374d, 375b, 375c, 375d, 375f, 375g, 375h, 375i, 375j, 375k, 376b, 376f, 376h, 376i, 376j, 377a, 377c, 377d, 377f, 377g, 377h, 377i, 377j, 377m, 378d, 378f, 378g, 378h, 378i, 378j, 378l, 378m, 378n, 378o, 378p, 378r, 378s, 379a, 379d, 379f, 379g, 379h, 379i, 379j, 379k, 380b, 380c, 380d, 380f, 380g, 380h, 380i, 380j, 381a, 381b, 381c, 381d, 381f, 381g, 382c, 382d, 382f, 382g, 382h, 383b, 383c, 383d, 383f, 383g, 383h, 384a, 384b, 384c, 384d, 384f, 384g, 384h, 385a, 385b, 385c, 385d, 385f,	
--	--	--

		385g, 385h, 385i, 386a, 386b, 386c, 387a, 387b, 387c, 387d, 387f, 387g, 387h, 388a, 388c, 388d, 388f, 388g, 388h, 388i, 388j, 388k, 389a, 389b, 389c, 389d, 389f, 389g, 389h, 390a, 390b, 390c, 390d, 390f, 390g, 391a, 391b, 391c, 391d, 391f, 391g, 392a, 392b, 392c, 392d, 392f, 393f, 393g, 393i, 393j, 394b, 394c, 394d, 394f, 394g, 394h, 394i, 394j, 394k, 394l, 395a, 395b, 395c, 395d, 395f, 395g, 395h, 395i, 395j, 395k, 396a, 396b, 396c, 396d, 396f, 396g, 396h, 397a, 397b, 397c, 397d, 397f, 397g, 398a, 398b, 398c, 398d, 398f, 398g, 398i, 399a, 400a, 401a, 401b. 2. Obręby ewidencyjne: 1) Bryzgiel, gm. Nowinka, działki o numerach geodezyjnych – 17/1, 23/1, 23/2, 31, 32, 33, 36, 37/1, 40, 41, 42, 50/1, 50/2, 55, 97/10, 97/12; 2) Krusznik, gm. Nowinka, działki o numerach geodezyjnych – 56/3, 58/1, 58/2, 59/1, 59/4, 59/5, 59/6, 72/1, 73, 74, 76/5, 77/1, 80/1, 90, 96, 121, 127, 159, 188, 195, 197, 206, 208, 209, 213/2, 214, 217, 218, 219, 225/5; 3) Buda Ruska, gm. Krasnopol działka o numerze geodezyjnym 4/7; 4) Mikołajewo, gm. Krasnopol, działka o numerze geodezyjnym 133; 5) Czerwony Krzyż, gm. Krasnopol, działka o numerze geodezyjnym 6/13; 6) Magdalenowo i Wigry, gm. Suwałki, działki o numerach geodezyjnych – 7, 11, 60; 7) Leszczewek, gm. Suwałki, działki o numerach geodezyjnych – 170/1, 173, 266/10, 267/11, 272, 526/1, 527/1, 598; 8) Cimochovizna, gm. Suwałki, działki o numerach geodezyjnych – 26, 57, 58; 9) Leszczewo, gm. Suwałki, działki o numerach geodezyjnych – 16, 17, 68; 10) Gawrych Ruda, gm. Suwałki, działki o numerach geodezyjnych – 32/22, 32/27, 32/28; 11) Burdeniszki, gm. Suwałki, działka o numerze geodezyjnym 41.	
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały – 5b, 5d, 5f, 9b, 9f, 9g, 9h, 9i, 9o, 9p, 12bx, 12cx, 12fx, 12gx, 12x, 14c, 14d, 14f, 24o, 25k, 27k, 27p, 36Af, 36Ai, 36Aj, 36Ak, 36Al, 36Am, 36Ao, 39a, 39l, 40a, 40c, 47b, 49f, 49g, 49h, 49i, 49j, 49k, 49l, 49m, 53bx, 53r, 53s, 53t, 53w, 53x, 53y, 54c, 54f, 54m, 57axx, 57bxx, 57cxx, 57dxx, 57fxx, 57gxx, 57hxx, 57pz, 57rz, 57sz, 57tz, 57wz, 57xz, 57yz, 57zz, 62g, 62h, 62i, 62j, 85a, 85b, 85f, 85g, 87g, 87h, 87j, 87k, 87l, 87m, 87n, 87o, 87p, 93Aa, 93Ac, 93Ag, 93Ah, 93Al, 106f, 107g, 107h, 107i, 107k, 107s, 117i, 117j, 117l, 117m, 117n, 117o, 117p, 117r, 117s, 140k, 141c, 148c, 148f, 149a, 149b, 149c, 149d, 149l, 150r, 150Aa, 150Ab, 158d, 175i, 175dx, 175dy, 175fx, 175g, 175gx, 175gy,	2 795,44 (w tym grunty niebędące w użytkowaniu wieczystym WPN²⁾ – 2 546,36 ha)

	175h, 175hx, 175hy, 175ix, 175j, 175jx, 175k, 175kx, 175lx, 175m, 175mx, 175n, 175nx, 175ox, 175p, 175r, 175rx, 175t, 175w, 175wx, 175x, 175y, 178a, 178b, 178c, 178f, 178m, 178n, 178o, 178p, 178r, 178x, 201a, 201b, 201f, 201g, 201h, 201j, 201n, 201o, 201x, 201y, 201Ag, 201Ai, 201Aj, 201Ak, 201Al, 201Am, 201An, 201Ao, 201Ap, 201Ar, 201As, 201At, 201Aw, 201Ax, 201Ay, 201Az, 201Aax, 201Abx, 201Acx, 201Afx, 201Agx, 201Ajx, 201Akx, 201Alx, 201Amx, 201Apx, 202Aa, 202Ab, 203b, 203c, 204a, 204b, 204c, 204g, 204h, 204i, 204j, 204k, 204l, 204m, 206ax, 206bx, 206cx, 206dx, 206f, 206fx, 206gx, 206hx, 206ix, 206jx, 206k, 206kx, 206lx, 206m, 206mx, 206n, 206o, 206s, 206t, 206w, 212j, 212k, 212l, 214i, 214k, 214l, 216j, 218cx, 218fx, 218gx, 218hx, 218y, 220a, 220w, 220y, 221Af, 228l, 230b, 230d, 230i, 231a, 231j, 240a, 240j, 240k, 240l, 240p, 240r, 240t, 243b, 243d, 243f, 243h, 243i, 244a, 244b, 244c, 244d, 244f, 244l, 245a, 245b, 245i, 247g, 248h, 259g, 274h, 274i, 281i, 283b, 283d, 283f, 284g, 284h, 284i, 290d, 292g, 299a, 299ax, 299c, 299s, 299t, 299w, 300b, 300d, 300g, 300p, 300r, 300s, 300t, 300w, 300x, 300y, 300z, 300ax, 300bx, 300cx, 300dx, 300fx, 300gx, 301a, 301t, 301w, 301x, 301y, 301ax, 301cx, 301dx, 304f, 307b, 307d, 307f, 307g, 307h, 308d, 308f, 308j, 320f, 322b, 337c, 338h, 354g, 355g 375a, 375l, 376c, 376d, 376k, 377b, 377k, 377l, 378t, 379b, 379l, 380k, 383i, 383j, 384i, 388l, 389i, 390h, 393b, 393c, 393d, 393k, 394m oraz grunty niebędące w użytkowaniu wieczystym WPN.	
Razem		15 089,71

Objaśnienia:

- ¹⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone małą literą. Podział na oddziały, pododdziały, oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z Leśną Mapą Numeryczną (LMN) Wigierskiego Parku Narodowego, według stanu na dzień 1 stycznia 2012 r. LMN znajduje się w Systemie Informacji Przestrzennej (SIP) w siedzibie Dyrekcji Wigierskiego Parku Narodowego w miejscowości Krzywe. Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem: „Mapa stref ochrony Wigierskiego Parku Narodowego”, sporządzoną w skali 1:20 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2014 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego, w miejscowości Krzywe.
- ²⁾ WPN – Wigierski Park Narodowy.

Załącznik nr 5

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I SPORTOWYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsce udostępniane	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały obszar WPN ¹⁾	50

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych i turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ²⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	1. Jeziora: 1) Wigry (z wyłączeniem wysp) (oddział 18); 2) Pierty (z wyłączeniem wyspy) (oddział 185); 3) Leszczewek (oddział 190); 4) Omułówek (oddział 187); 5) Czarne koło Bryzgła (oddział 200); 6) Czarne koło Gawrych Rudy (oddział 197); 7) Mulaczysko (oddział 199); 8) Postaw (oddział 189l). 2. Rzeka Czarna Hańcza poniżej jeziora Wigry (oddziały 399, 400, 401).	625
2	Muzeum Wigier w Starym Folwarku wraz z otoczeniem (oddział 93Af,g)	100
3	Ośrodek Edukacji Środowiskowej (oddziały 148, 149, 158)	100
4	Centrum Informacji Turystycznej, wystawa przyrodnicza i sala audiowizualna w budynku dyrekcji WPN w Krzywem (oddział 49g)	100
5	Parking w Krzywem (oddział 49g)	100
6	Wystawa „Dobra Puszczańska” (oddział 49j)	50
7	Obiekt edukacyjno-turystyczny „Dziupla” (oddział 49i)	150
8	Wystawa „Historia i tradycje rybactwa nad Wigrami” (Czerwony Folwark, oddział 175w)	50
9	Pole biwakowe „Jastrzęby” (oddział 230i)	200
10	Pole biwakowe „Za szkołą” (oddział 220p,y,z)	50
11	Pole biwakowe „Gremzdówka” (oddział 299a,c)	50
12	Pole biwakowe „Bindużka” (oddział 337c)	50
13	Stanica Klubu Żeglarskiego „Kamena” w Bryzglu (oddział 393b)	100
14	Ośrodek Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajobrazowego	50

	w Starym Folwarku (działki 311, 553, obręb ewidencyjny Leszczewek)	
15	Klub Wodny „Hańcza” w Starym Folwarku (działka 424, obręb ewidencyjny Leszczewek)	50
16	Ośrodek Wypoczynkowo – Żeglarski w Starym Folwarku (działka 552, obręb ewidencyjny Leszczewek)	50
17	Polana Powały (oddziały 376c, d, 377b)	100
18	Miejsca odpoczynku (około 100 miejsc) rozmieszczone na przebiegu szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych	1000
19	Parking i cumowisko łodzi wędkarskich „Łysocha” (oddział 150r)	50
20	Cumowisko łodzi wędkarskich „Zakąty” (oddział 230d)	50
21	Parkingi „Słupie” (oddział 148a,g)	50
22	Wieża widokowa w Leszczewku (działka nr 125/3)	20
23	Wieża widokowa w Nowej Wsi (oddział 12bx)	10
24	Wieża widokowa w Kruszniku (oddział 218hx)	10
25	Pokoje gościnne w budynkach służbowych WPN: 1) siedziba Dyrekcji WPN w Krzywem (oddział 49g); 2) Mikołajewo nr 34 (oddział 204j); 3) Maćkowa Ruda nr 57 (oddział 206f); 4) Lipowe 1 (oddział 307f).	25
26	Torowisko i przystanki Wigierskiej Kolei Wąskotorowej (oddziały 244b, 245i, 375l, 376d,k, 377b,k,l, 378t, 379b,l, 380k, 383i,j, 384l, 388k,l, 389i, 390h, 393k, 394m; obręb ewidencyjny Bryzgiel, działki 101/9, 101/10)	200
27	Działka 261/18 w Starym Folwarku (własność Gminy Suwałki) – miejsce imprez i koncertów	300

III. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych i sportowych

Lp.	Miejsce udostępniane ²⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Plaża w Obwodzie Ochronnym Krzywe (oddział 47b nad Jeziorem Czarnym Huciańskim)	200
2	Plaża we wsi Stary Folwark (działka 553, obręb ewidencyjny Leszczewek) – ośrodek Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego)	200
3	Plaża we wsi Stary Folwark (koło Muzeum Wigier), (oddział 93Ag)	100
4	Plaża Młodzieżowego Ośrodka Wypoczynkowego (działki 97/3, 97/13, obręb ewidencyjny Gawrych Ruda)	200
5	Teren rekreacyjny we wsi Gawrych Ruda (działka 129, obręb ewidencyjny Gawrych Ruda) – Kompleks Turystyczny „U Jawora”	100
6	Teren rekreacyjny we wsi Bryzgiel (działka 72/2, obręb	50

	ewidencyjny Bryzgiel)	
7	Plaża nad jeziorem Mulaczysko (działka 147, obręb ewidencyjny Krusznik)	50
8	Teren rekreacyjny „Piaski” (oddział 212j)	100
9	Teren rekreacyjny nad Zatoką Krzyżańską jeziora Wigry (oddział 228m, n)	30
10	Teren rekreacyjny nad jeziorem Pierty (działka 20/31, obręb ewidencyjny Piertanie)	30
11	Działka 261/18 w Starym Folwarku (własność Gminy Suwałki) – miejsce imprez i koncertów	300

¹⁾ WPN – Wigierski Park Narodowy.

²⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone małą literą. Podział na oddziały, pododdziały, oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z Leśną Mapą Numeryczną (LMN) Wigierskiego Parku Narodowego, według stanu na dzień 1 stycznia 2012 r. LMN znajduje się w Systemie Informacji Przestrzennej (SIP) w siedzibie Dyrekcji Wigierskiego Parku Narodowego w miejscowości Krzywe. Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem: „Mapa stref ochrony Wigierskiego Parku Narodowego”, sporządzoną w skali 1:20 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2014 r.. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego, w miejscowości Krzywe.

UZASADNIENIE

Zarządzenie Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „WPN”, jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem dla parków narodowych, do czasu ustanowienia planów ochrony, minister właściwy do spraw środowiska ustanawia w drodze zarządzenia zadania ochronne.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz zakres zadań ochronnych zostały opracowane w formie tabelarycznych zestawień. W zestawieniu określono zagrożenia oraz sposoby i zakres prowadzenia zabiegów w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem ich lokalizacji i rozmiaru (metry, hektary, kilogramy itp.) oraz określeniem ekosystemów, w których mają być wykonane.

Dla wybranych gatunków zwierząt określono sposoby ich ochrony w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej.

WPN w całości znajduje się w granicach:

1. Obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Augustowska, PLB200002;
 2. Proponowanego specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Wigierska, PLH200004.
- Zadania ochronne zawarte w zarządzeniu przyczyniają się do zachowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000.

Planowane zabiegi ochronne dotyczące ekosystemów wodnych WPN stanowią część zabiegów zapewniających realizację przepisów art. 38f ustawy – Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469, z późn. zm.). Utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ochronie siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony na tym obszarze. Planowane zabiegi związane z utrzymaniem i właściwym kształtowaniem liczebności i struktury zespołów ryb sprzyjają ochronie ekosystemów wodnych WPN i pomagają poprawić ich stan ekologiczny.

Zidentyfikowane zagrożenia, zaplanowane działania ochronne jak również podział na ochronę ścisłą, czynną i krajobrazową są zgodne z zapisami projektu planu ochrony dla WPN. Zgodnie z tym projektem ochronę czynną zróżnicowano na cztery kategorie – ochronę czynną stabilizującą, renaturyzacyjną, rekonstrukcyjną i zachowawczą. Na obszarach objętych ochroną czynną zachowawczą zasadniczo obowiązują ograniczenia takie jak w ochronie ścisłej, jednak dopuszczone są ograniczone działania, w tym między innymi usuwanie inwazyjnych, obcych, ekspansywnych gatunków roślin i zwierząt. Do czasu zatwierdzenia planu ochrony przyjęto zasadę, że wydzielenia zakwalifikowane do ochrony czynnej zachowawczej, w których w danym roku nie planuje się żadnych zabiegów, zaliczone są do obszarów objętych ochroną ścisłą.

W zarządzeniu uwzględniono wszystkie zmiany w ewidencji gruntów zaistniałe w wyniku porządkowania stanu posiadania nieruchomości w obszarze WPN. Powierzchnia WPN wyszczególniona w załączniku nr 4 do zarządzenia jest zgodna z powierzchnią ewidencyjną gruntów prowadzoną przez właściwe Starostwa Powiatowe.

A. Zadania ochronne realizowane w ekosystemach leśnych, nieleśnych lądowych, wodnych.

I. Zadania realizowane we wszystkich ekosystemach WPN.

1. Monitorowanie kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych.

Cel: pogłębianie wiedzy na temat stanu składników przyrody w WPN.

Opis: monitorowanie stanu siedlisk przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków objętych siecią Natura 2000.

Uzasadnienie: dokładne rozpoznanie stanu siedlisk i gatunków jest podstawą zaplanowania skutecznych sposobów ich ochrony.

Termin: cały rok.

2. Eliminowanie inwazyjnych obcych gatunków roślin.

Cel: ochrona różnorodności biologicznej rodzimych gatunków.

Opis: Zależnie od usuwanego gatunku: wycinanie, wyrywanie, karczowanie, usuwanie odrośli, przekopywanie i przesiewanie ziemi. Wywóz i utylizacja w kompostowniach.

Uzasadnienie: inwazyjne gatunki obce stanowią bardzo poważne zagrożenie dla rodzimej flory i fauny.

W ostatnich latach na niektórych obszarach, zwłaszcza w dolinach rzek, inwazyjne gatunki obcego pochodzenia istotnie zwiększyły areal swojego występowania. Dotyczy to szczególnie niecierpka gruczołowatego, który coraz częściej wkracza w cenne siedliska przyrodnicze. Z tego powodu obszar ochrony ścisłej „Czarna Hańcza” o powierzchni 129,1 ha został wyłączony z ochrony ścisłej i przeniesiony do ochrony czynnej. Podjęte w 2013 roku intensywne działania zwalczania tego gatunku, na powierzchni 30 ha, zostały zaplanowane na okres 5 lat. Pojawianie się nowych stanowisk niecierpka gruczołowatego zmusiło Park do zwiększenia powierzchni, z której usuwany jest ten gatunek. Cały czas uaktualniana jest inwentaryzacja stanowisk niecierpka gruczołowatego (jak i innych gatunków obcego pochodzenia) oraz prowadzony jest monitoring skuteczności podejmowanych zabiegów jego zwalczania. Z dotychczasowych rezultatów prowadzonych działań wynika, że wypracowane założenia metodyczne oraz podejmowane zabiegi przynoszą spodziewane efekty. Jednocześnie inicjowane są różnorodne działania mające na celu utrwalenie wyników zwalczania niecierpka gruczołowatego w dolinie Czarnej Hańczy. Między innymi nawiązana została współpraca z lokalną organizacją pozarządową, która w ramach projektów finansowanych ze środków krajowych i unijnych podjęła już działania ograniczenia populacji niecierpka gruczołowatego w otulinie WPN, jak również planuje podobne działania w kolejnych latach. Zarówno działania WPN, jak i organizacji pozarządowej, opierają się na dotychczasowej wiedzy na temat biologii i ekologii niecierpka gruczołowatego oraz wynikach badań prowadzonych przy okazji działań ochronnych. Dotychczasowe wyniki obecnie prowadzonych działań oraz plany działań ochronnych w perspektywie 5-6 lat wskazują, że możliwe jest ograniczenie populacji niecierpka gruczołowatego w dolinie Czarnej Hańczy do takiego poziomu, aby można było ponownie włączyć ten teren do obszarów ochrony ścisłej.

Termin: cały rok.

II. Zadania ochronne realizowane w leśnych ekosystemach lądowych.

Zaplanowane działania ochronne mają na celu przyspieszanie procesów zachodzących w drzewostanach, a tam gdzie to przyspieszanie nie jest już potrzebne, wprowadza się ochronę bierną. Czas dojścia poszczególnych fragmentów lasów WPN do stanu zbliżonego do naturalnego będzie bardzo zróżnicowany, uzależniony od obecnego stanu drzewostanu (np.: wiek drzewostanu, zgodność składu gatunkowego z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, obecność obcych gatunków roślin). Generalnie dąży się do minimalizacji ingerencji w przyszłości, a działania ochronne ogranicza do niezbędnych. Od początku istnienia WPN obowiązuje zasada ewolucyjnego przejścia od lasów gospodarczych do lasów o cechach naturalnych. W ramach tej zasady stopniowo przygotowuje się posadzony przez człowieka las do dalszej samoistnej renaturyzacji. Gdyby na całym obszarze WPN zmiana ta odbyła się drastycznie, poprzez zaniechanie jakichkolwiek zabiegów, mogłoby to doprowadzić do masowego zamierania drzew na dużych powierzchniach. Zaplanowane zabiegi ochrony czynnej zostały poprzedzone analizą i uznaniem drzewostanów za wymagające unaturalnienia (renaturyzacja lub rekonstrukcja) czy stabilizacji:

- **renaturyzacja** to przyspieszenie procesów zmierzających do ukształtowania pożądanej struktury przestrzennej i gatunkowej drzewostanów, a także poprawy ich stabilności. Jest to podstawowy sposób kształtowania lasów zniekształconych (głównie o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem i/lub niekorzystnej strukturze wiekowej) o wysokim potencjale biotycznym, przy maksymalnym wykorzystaniu procesów naturalnych. Drzewostany zaliczone do tej ochrony to były drzewostany gospodarcze, które pozostawione ochronie biernej doprowadziłyby do zamierania lasu na dużych obszarach WPN;

- **rekonstrukcja** ma za zadanie poprawić stan ochrony siedliska przyrodniczego 9170-2 grąd subkontynentalny. Dotyczy wyłącznie powierzchni w złym stanie zachowania (U2), w wieku 80 - 120 lat. Podobnie jak w przypadku renaturyzacji jest to przyspieszenie procesów sukcesji, tylko że w sposób bardziej aktywny i intensywny. Zakłada się, że w ciągu najbliższych 20 lat poprawie ulegną przynajmniej parametry tzw. „wskaźników kardynalnych”, do których należą udział graba wynoszący co najmniej 10%, jak i udział gatunków liściastych (Lp, Kl, Db, Gr, Jb, Jrz) bez wczesnosukcesyjnych na poziomie co najmniej 90%. Poza tym niezwykle istotne jest podniesienie wartości wskaźnika jakim jest martwe drewno i to zarówno łączne jego zasoby, jak i drewno wielkowymiarowe. Obecność starodrzewu, czyli drzewostanów w wieku powyżej 100 lat, winna być na poziomie powyżej 10 %

w danym płacie grądu. Przy tym wszystkim należy zwracać uwagę na obecność gatunków wczesnosukcesyjnych, tj. brzozy, osiki lub olszy. Poprawa wskaźnika udziału graba, klonu i lipy (a w miejscach bardziej wilgotnych również wiązu i jesionu) nastąpi poprzez ich sztuczne wprowadzenie i popieranie odnowień naturalnych. W przeciągu 50 lat winno dążyć się chociażby do spełnienia jednego z ważniejszych wskaźników dla grądu, tj. udziału graba na poziomie co najmniej 10 % miąższości w drzewostanie. Zwiększenie miąższości drzew martwych będzie następowało przede wszystkim poprzez pozostawianie drzew o wymiarach ponadprzeciętnych, ale również spróchniałych (ze zgnilizną) i z owocnikami grzybów (hubami), drzew z dziuplami, gniazdami ptaków, o nienaturalnym pokroju, domieszkowych gatunków pionierskich (brzoza, wierzba iwa, osika. Obecność starodrzewu (drzew w wieku powyżej 100 lat) będzie zachowana poprzez zachowanie na powierzchni wydzieleń większości drzew tworzących górną warstwę drzewostanu;

– **stabilizacja** ma na celu utrzymanie obecnie istniejących struktur roślinnych. W ekosystemach leśnych stabilizacja to aktywne utrzymanie obecnej struktury gatunkowej i kształtowanie struktury przestrzennej drzewostanu. Stosuje się ją w wydzieleniach, w których rzeczywiste zbiorowisko roślinne jest zgodne z potencjalnym i skład drzewostanu jest zgodny z naturalnym, czyli nie ma tu potrzeby renaturyzacji. Kształtowanie struktury przestrzennej drzewostanów powinno odbywać się na takich zasadach aby zachować odporność biologiczną, a co za tym idzie, ich stabilność. Do ochrony stabilizującej zaliczone zostały w większości zespoły kontynentalnych borów sosnowych *Peucedano-Pinetum* oraz subborealnych borów mieszanych *Serratulo - Pinetum*, w wieku powyżej 100 lat w odległości jednego oddziału leśnego od drzewostanów zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (zalecenia Zakładu Ochrony Lasu w Olsztynie).

Na powierzchniach planowanych do zabiegów i poza tymi powierzchniami w danym wydzielaniu prowadzi się ograniczanie liczebności kambiofagów świerka, poprzez wyszukiwanie i terminowe usuwanie z drzewostanu świerków zasiedlonych przez kornika drukarza i towarzyszące mu gatunki kornikowatych.

Planowane zabiegi ochrony czynnej w ekosystemach leśnych:

1. Przygotowanie powierzchni pod odnowienia drzewostanów.

Cel: tworzenie warunków do posadzenia i wzrostu sadzonek drzew, które będą sadzone w 2017 i 2018 roku.

Opis: wycinanie krzewów przeszkadzających w odnowieniu drzewostanu, punktowe przekopywanie i zdarcie gleby w miejscach sadzenia drzewek.

Uzasadnienie: zabiegi te są niezbędne dla stworzenia właściwych warunków wzrostu młodym drzewkom. Będą wykonane na powierzchniach wymagających porządkowania po cięciach sanitarnych i będą polegały na usuwaniu pozostałości po cięciach i niepożądanych zakrzaczeniach, zdarciu oraz przekopaniu gleby.

Termin: marzec, kwiecień, wrzesień, październik.

2. Dolesianie wybranych luk i przerzedzeń, poprawki i uzupełnienia gatunkami zgodnymi z potencjalnym zbiorowiskiem leśnym.

Cel: utrzymanie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych WPN, prowadzenie stopniowej przebudowy drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem oraz utrzymanie stabilności upraw.

Opis: sadzenie gatunków drzew i krzewów zgodnych z siedliskiem.

Uzasadnienie: w drzewostanach WPN wymagających unaturalnienia występują trudne warunki do uzyskania odnowienia w drodze naturalnego obsiewu, głównie z powodu braku starych drzew mogących być źródłem nasion. Konieczne jest sadzenie młodych drzewek. Także w uprawach leśnych w miejscach, gdzie sadzonki drzew obumarły, głównie z powodu niszczenia ich przez zwierzęta roślinożerne. W miejscach gdzie szkody wyniosły powyżej 10% konieczne jest dokonanie uzupełnień silnym materiałem sadzeniowym 2-3 letnim.

Termin: kwiecień.

3. Pielęgnowanie upraw leśnych.

Cel: eliminacja niekorzystnych warunków dla wzrostu młodych drzewek.

Opis: usuwanie roślinności konkurencyjnej hamującej wzrost drzewek.

Uzasadnienie: szybciej i wyżej rosnące rośliny zielne pogarszają, a czasami uniemożliwiają wzrost młodych drzewek. Konieczne jest koszenie roślin zielnych. Zabieg planowany jest głównie na uprawach 2-3 letnich. Na powierzchniach silnie zachwaszczających się zaplanowano dwa zabiegi: I – motyczenie, II – koszenie i usuwanie wybująłych roślin niepożądanych przed zimą. Na powierzchniach słabiej zachwaszczających się planowany jest jeden zabieg koszenia.

Termin: czerwiec – sierpień.

4. Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej upraw leśnych w wieku od 5 do 10 lat.

Cel: utrzymanie stabilności upraw.

Opis: usuwanie niektórych drzew występujących w nadmiarze oraz należących do gatunków niezgodnych ze zbiorowiskiem potencjalnym.

Uzasadnienie: działania te są kolejnymi z cyklu zabiegów mających na celu uzyskanie drzewostanu o składzie gatunkowym dostosowanym do warunków siedliskowych. Pielęgnowane będą uprawy ze sztucznego sadzenia.

Termin: lipiec.

5. Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 11 do 20 lat.

Cel: utrzymanie stabilności i właściwego składu gatunkowego młodników.

Opis: usuwanie niektórych drzew występujących w nadmiarze oraz należących do gatunków niezgodnych ze zbiorowiskiem potencjalnym.

Uzasadnienie: zabieg jest niezbędny dla stworzenia młodym drzewkom odpowiednich warunków wzrostu. Jest to również kolejna okazja do uzyskania właściwego składu gatunkowego drzewostanu. Obowiązuje tu selekcja negatywna, tzn. usuwanie tych gatunków i osobników, które są niepożądane. Zabieg pierwszy planowany jest pod kątem usuwania zbędnych domieszek, jak również nadmiernie rozrastających się drzew i krzewów przygłuszających gatunki główne. Zabieg drugi to przede wszystkim usuwanie drzew chorych i obumierających, które pozostają w miejscu ściecia.

Termin: wrzesień.

6. Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 21 do 80 lat.

Cel: dostosowanie przestrzeni wzrostu drzew do ich wymagań ekologicznych oraz utrzymanie składu gatunkowego zgodnego z zespołem potencjalnym.

Opis: usuwanie niektórych drzew występujących w nadmiarze oraz należących do gatunków niezgodnych ze zbiorowiskiem potencjalnym, z pozostawieniem gatunków liściastych (zwłaszcza osik) cennych z punktu widzenia epifitycznych gatunków roślin i grzybów oraz ptaków zakładających gniazda w dziuplach.

Uzasadnienie: zabiegi są niezbędne dla utrzymania właściwych warunków wzrostu drzew. Ich efektem mają być stabilne drzewostany, odporne na wpływy niekorzystnych czynników, jak na przykład silne wiatry i śnieg. Selekcja ma charakter pozytywny, jej celem jest wspieranie gatunków zgodnych ze zbiorowiskiem potencjalnym, a przy tym wyróżniających się pod względem zdrowotnym lub mających szczególne znaczenie biocenotyczne.

Terminy: zabiegi będą wykonywane w ciągu całego roku, z wyłączeniem okresu lęgów ptaków (30 kwietnia – 30 czerwca) oraz w przypadku trzebieży wczesnych (21-40 lat) okresu zimowego, ze względu na możliwość wystąpienia szkód powodowanych opadami śniegu.

7. Przebudowa drzewostanów – dostosowanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych – cięcia rekonstrukcyjne.

Cel: zasadnicza zmiana obecnego zbiorowiska roślinnego.

Opis: Tej formie kształtowania podlegają silnie przekształcone antropogenicznie drzewostany,

zdominowane przez gatunki iglaste na siedliskach grądu. Są to powierzchnie, na których w najbliższym czasie nie ma szans na naturalną znaczącą poprawę struktury drzewostanów w kierunku dostosowania ich do siedliska. Wytypowane zostały drzewostany w przedziale wiekowym ok. 80-120 lat, w których gatunki grądowe drzew nie występują albo ich liczebność jest na tyle mała, że w najbliższym dwudziestoleciu nie nastąpiłby samoistny znaczny wzrost ich udziału. Rekonstrukcja ma jednocześnie za zadanie polepszenie następujących wskaźników specyficznej struktury i funkcji:

- a) zwiększenie udziału liściastych gatunków drzew grądowych tj. grabu pospolitego (*Carpinus betulus*), lipy drobnolistnej (*Tilia cordata*), klonu zwyczajnego (*Acer platanoides*), dębu szypułkowego (*Quercus robur*) oraz w wilgotniejszych miejscach rodzimych wiązów (*Ulmus* sp.) i jesionu wyniosłego (*Fraxinus excelsior*),
- b) zwiększenie zasobności ekosystemu w martwe drewno w szczególności poprzez pozostawianie do naturalnego rozkładu drzew stojących i leżących o grubości (pierśnicy) powyżej 50 cm,
- c) zmniejszenie udziału gatunków obcych ekologicznie (czyli niezgodnych z potencjalnym zbiorowiskiem) w grądzie (sosny) oraz gatunków obcych geograficznie (nierodzimych), tj. czeremchy amerykańskiej, dębu czerwonego, robinii akacjowej, klonu jesionolistnego i innych.

Działania ochronne są prowadzone na 30-50 % powierzchni danego wydzielienia leśnego w zależności od warunków siedliskowych, ukształtowania powierzchni oraz wielkości wydzielienia. W pozostałej części wydzielienia stosuje się zasady przyjęte dla ochrony czynnej renaturyzacyjnej, czyli utrzymuje się stabilność i trwałość drzewostanu stopniowo zwiększając ilość martwego drewna.

Uzasadnienie: rekonstrukcja zniekształconych drzewostanów na siedliskach grądowych została zapisana w projekcie planu ochrony dla WPN i pozwoli osiągnąć zakładane wskaźniki stanu ochrony.

Terminy: zabiegi będą wykonane z wyłączeniem okresu lęgów ptaków (30 kwietnia – 30 czerwca).

8. Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez owady dla opóźnienia procesu rozpadu drzewostanów zagrażającego trwałości zabiegów renaturyzacyjnych.

Cel: utrzymanie drzewostanów w dobrym stanie zdrowotnym.

Opis:

- prognozowanie występowania owadów zagrażających trwałości realizowanych zabiegów ochronnych w ramach prowadzonej renaturyzacji drzewostanów. Wykładanie drzew pułapkowych oraz pułapek feromonowych do odłowu chrząszczy i motyli;
- wyszukiwanie drzew zasiedlonych przez kambiofagi, korowanie drewna leżącego oraz rozdrabnianie części gałęzi i resztek po wyróbce drewna;
- usuwanie z drzewostanów drzew opanowanych przez owady i grzyby (cięcia przygodne).

Uzasadnienie: działania te mają na celu przeciwdziałanie czynnikom biotycznym, powodującym występowanie zdarzeń klęskowych, takich jak gradacje owadów. Obecnie ze strony owadów najbardziej zagrożone są drzewostany świerkowe (zasiedlane przez korniki) i sosnowe (uszkodzane przez przypłaszczka granatka). Ograniczenie zagrożenia ze strony ww. owadów polega na wycięciu i wywiezieniu drewna z lasu. Podobne działania są konieczne w przypadku wystąpienia silnie wiejących wiatrów i intensywnych opadów śniegu powodujących powstanie złomów i wywrotów. Zabieg w tym przypadku ma charakter profilaktyczny i dotyczy świerków, które pozostawione *in situ* stanowią źródło wystąpienia ognisk gradacyjnych. Sosny i drzewa liściaste są usuwane tylko wyjątkowo – kiedy ich pozostawienie może stanowić zagrożenie bezpieczeństwa ludzi (przy drogach i szlakach turystycznych).

Terminy:

- wyszukiwanie drzew zasiedlonych prowadzone jest od początku maja do końca sierpnia. Drewno leżące korowane jest w przypadku braku możliwości terminowego wywozu w sezonie letnim. Rozdrabnianie gałęzi dotyczy świerka zasiedlonego przez korniki, natomiast zbieranie i likwidację zasiedlonej kory wykonuje się w przypadku sosny zasiedlonej przez przypłaszczka granatka;
- cięcia przygodne wykonywane będą przez cały rok.

9. Pozostawianie martwych drzew stojących (posusz czynny i jałowy) i drewna leżącego.

Cel: osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunków (w tym niezapewniający niezbędnej bazy pokarmowej), wymagających martwego drewna jako podstawowego środowiska ich bytowania, w szczególności grzybów, owadów i ptaków.

Opis: pozostawiany jest wszelki posusz jałowy (drzewa martwe nie zasiedlone lub już opuszczone przez kambiofagi), z wyjątkiem sytuacji gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Z posuszu czynnego (opanowanego jeszcze przez owady) pozostawiane są drzewa o ponadprzeciętnych rozmiarach, spróchniałe (ze zgnilizną) i z owocnikami grzybów (hubami), z dziuplami, gniazdami ptaków i o nietypowym pokroju. Pozostawia się również domieszkowe gatunki pionierskie – brzoza (*Betula verucosa*), wierzba iwa (*Salix caprea*), osika (*Populus tremula*).

Uzasadnienie: obecność martwego drewna jest jedną z najważniejszych cech lasu naturalnego i ma istotne znaczenie dla zwiększenia różnorodności gatunkowej grzybów, owadów i ptaków.

Termin: cały rok.

10. Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez ssaki roślinożerne.

Cel: ochrona upraw i młodników leśnych przed istotnymi uszkodzeniami powodowanymi przez ssaki kopytne.

Opis:

- zabezpieczanie sadzonek przed ich niszczeniem przez zwierzęta kopytne na uprawach leśnych do 5 lat: środkami odstrasżającymi, poprzez grodzenie siatką drucianą (wykonanie nowych oraz naprawa istniejących ogrodzeń), za pomocą osłon indywidualnych (poprawianie uszkodzonych osłon);
- regulacja liczebności populacji na właściwym poziomie oraz kształtowanie jej struktury wiekowej i płciowej;
- zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych).

Uzasadnienie: zabezpieczanie upraw jest niezbędne dla uzyskania zdrowych drzew i drzewostanów o właściwym składzie gatunkowym. Różnorodność metod oraz zabezpieczanie repelentami czy osłonkami tylko części sadzonek na powierzchni uprawy, pozwala na zachowanie leśnego areалу bytowania zwierząt i odpowiedniej bazy żerowej. Nadmierna liczebność populacji dużych roślinożerców utrudnia utrzymanie drzewostanów o właściwym składzie gatunkowym, co jest jednym z powodów konieczności redukcji stanu liczebnego zwierząt na terenie WPN. Maksymalne dopuszczalne zagęszczenie populacji, którego przekroczenie skutkuje niekorzystnymi, z punktu widzenia ochrony przyrody, zamianami w ekosystemach WPN wynosi dla jelenia 25 osobników/1000 ha lasów. Przyrost zrealizowany w stosunku do liczebności populacji wynosi u jelenia 20%, co daje w WPN 32 os./1000 ha. Uprawa poletek, na których karma dla zwierząt jest dostępna w ciągu całego roku, ma wpływ na polepszenie warunków ich bytowania i ograniczenie szkód w ekosystemach leśnych. Podany rozmiar dotyczy redukcji łącznie w ekosystemach leśnych i nieleśnych i jest powtórzeniem wielkości podanych w załączniku nr 2 – rozdział II, tabela B, ust. 2, pkt 1-3. Przy ustalaniu poziomu redukcji brano pod uwagę śmiertelność naturalną, relacje z drapieżnikami oraz migrację osobników pomiędzy kompleksami leśnymi – zaplanowany poziom redukcji jest niższy niż roczny przyrost zrealizowany.

Terminy:

- zabezpieczanie sadzonek – październik, listopad;
- terminy redukcji są zgodne z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz. U. poz. 459, z późn. zm.).

11. Ochrona przeciwpożarowa.

Celem jest zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów poprzez:

- utrzymanie w stałej gotowości punktów poboru wody na cele akcji ratowniczej;
- ograniczenie zagrożenia pożarowego przy drogach publicznych;
- zapewnienie dojazdu do ekosystemów leśnych na wypadek prowadzenia akcji ratowniczej;
- zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów położonych przy obiektach mogących stanowić zagrożenie pożarowe;
- przygotowanie niektórych linii oddziałowych na cele prowadzenia akcji ratowniczej.

Opis:

- konserwacja punktów czerpania wody;
- porządkowanie terenu w pasie do 30 m od dróg publicznych;
- utrzymanie przejezdności dróg pożarowych i dojazdowych, konserwacja, naprawy i remonty

nawierzchni dróg;

– czyszczenie linii oddziałowych na cele ochrony przeciwpożarowej, wyznaczone linie stanowią dojazd do trudno dostępnych ekosystemów leśnych w miejscach gdzie brak jest dróg.

Uzasadnienie: do wykonywania powyższych zabiegów obligują przepisy z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Termin: marzec, kwiecień, lipiec.

III. Zadania ochronne realizowane w nieleśnych ekosystemach lądowych.

1. Przeciwdziałanie zarastaniu zbiorowisk nieleśnych.

Cele:

- zachowanie cennych zbiorowisk roślinnych (torfowisk, wilgotnych łąk i muraw ciepłolubnych);
- zachowanie różnorodności zbiorowisk łąkowych;
- ochrona walorów krajobrazowych WPN.

Opis:

- na obszarach ochrony czynnej i krajobrazowej koszenie roślinności, usuwanie nalotu drzew i krzewów na łąkach, torfowiskach z usunięciem biomasy;
- wypas zwierząt hodowlanych, na terenach wydzierżawianych rolnikom (obszary pod ochroną krajobrazową);
- utrzymanie gruntów w kulturze rolnej poprzez stosowanie płodozmianu tradycyjnych upraw wydzierżawionych rolnikom oraz użytkowanych na potrzeby WPN (obszary pod ochroną krajobrazową).

Uzasadnienie: powyższe zabiegi są niezbędne dla zatrzymania procesu sukcesji i utrzymania właściwych warunków wzrostu. Ekstensywny wypas zwierząt na łąkach i pastwiskach pozwala na zachowanie różnych typów łąk i utrzymanie dużej różnorodności gatunków roślin, zaś utrzymanie istniejącej mozaiki pól i upraw z zastosowaniem tradycyjnych odmian roślin ma wpływ na zachowanie regionalnych cech krajobrazu kulturowego.

Terminy: planowane zabiegi koszenia wykonywane są jesienią co roku lub raz na dwa lata. Wypas zwierząt i uprawa gruntów odbywają się przez cały sezon wegetacyjny.

2. Przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez ssaki roślinożerne.

Cel: ochrona upraw rolnych na gruntach prywatnych przed szkodami wyrządzanymi przez ssaki roślinożerne.

Opis: zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych), regulacja liczebności populacji jeleni i dzików. W związku z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń (ASF) i potrzebą ograniczenia populacji dzików odstępuje się od określania struktury wiekowej i płciowej populacji. Zwiększony poziom redukcji dzików w stosunku do roku poprzedniego wynika z zagrożenia wystąpieniem ASF. Podany rozmiar dotyczy redukcji łącznie w ekosystemach leśnych i nieleśnych i jest powtórzeniem wielkości podanych w załączniku nr 2 – rozdział II, tabela A, ust. 10, pkt 4.

Uzasadnienie: uprawa poletek, na których karma dla zwierząt jest dostępna w ciągu całego roku, ma wpływ na polepszenie warunków ich bytowania i ograniczanie szkód w uprawach rolnych.

Termin: cały rok.

IV. Zadania ochronne realizowane w ekosystemach wodnych.

1. Monitorowanie różnorodności biologicznej raków.

Cel: monitorowanie liczebności raka pręgowatego i sygnałowego.

Opis:

wody WPN od kilkudziesięciu lat zdominowane są przez obcy gatunek skorupiaka - raka pręgowatego. W 2014 r. w jeziorze Wigry po raz pierwszy potwierdzono występowanie innego obcego gatunku – raka sygnałowego. Odłowy monitorujące stan zasiedlenia raków wykonywane będą w wybranych ekosystemach wodnych za pomocą pułapek żywołownych zwanych racznikami, a wszystkie osobniki

obcych gatunków raków będą eliminowane.

Uzasadnienie: rak pręgowaty i sygnałowy są gatunkami obcymi i ekspansywnymi mogącymi negatywnie oddziaływać na rodzimą faunę, stąd konieczne jest kontrolowanie stanu ich populacji (liczebność, rozmieszczenie).

Terminy: cały rok.

2. Badanie postępu procesu restytucji siei.

Cel: obserwacje nad liczebnością siei w jeziorze Białe Wigierskie.

Opis: w jez. Białe Wigierskie realizowany jest program restytucji siei. Jezioro jest systematycznie zarybiane narybkiem przebadanej, czystej genetycznie formy pochodzącej z jez. Gaładuś. W celu monitorowania efektów zarybień realizowane będą odłowy kontrolne siei sprzętem stawnym. Ze złowionej masy ryb zostanie pobrana niezbędna liczebnie próba do badań ichtiologicznych.

Uzasadnienie: sieja jest gatunkiem zagrożonym w WPN, stąd konieczność kontynuacji zabiegów restytucyjnych oraz prowadzenia obserwacji dotyczących stanu populacji tego gatunku.

Termin: wrzesień – listopad.

3. Czynna ochrona gatunków ryb charakterystycznych dla obszaru WPN w wybranych jego wodach.

Cele:

- zachowanie różnorodności biologicznej ichtiofauny poprzez zwiększanie liczebności wybranych gatunków ryb, zwłaszcza szczególnie zagrożonych skutkami procesu eutrofizacji wód;
- wspomaganie naturalnych procesów samooczyszczania wód poprzez wzmacnianie populacji ryb drapieżnych (głównie szczupaka). Wysoka liczebność szczupaka pomaga utrzymywać rybostan w lepszej kondycji zdrowotnej i wzrostowej oraz poprzez redukcję liczebności drobnych ryb karpiovatych odżywiających się zooplanktonem przyczynia się do ograniczania zakwitów wód.

Opis: zarybienia sieją i sielawą – podstawowa forma do zarybień to wylęg. Zarybienia szczupakiem – wylęg żerujący. Zarybienia sieją, sielawą i szczupakiem – materiał zarybieniowy wyhodowany z tarlaków pozyskanych z jezior WPN oraz Pojezierza Suwalskiego. Zarybienia linem – kroczeniem, dopuszczalne stosowanie materiału zarybieniowego spoza terenu WPN. Zarybienia pstrągiem potokowym – narybek jesienny. Zarybienia węgorzem – narybek podchowany.

Uzasadnienie: zabieg ten jest niezbędny ze względu na stałe zagrożenie niektórych wód WPN procesem eutrofizacji, który powoduje występowanie niekorzystnych zjawisk (zakwity glonów planktonowych, okresowe deficyty tlenowe. Gatunki drapieżne (szczupak, węgorz) pełnią funkcję selekcyjną w stosunku do zjadanych ofiar. Zjadają głównie ryby, w pierwszej kolejności eliminują osobniki chore i osłabione oraz gatunki występujące w nadmiarze, głównie karpioвате, wspomagając w ten sposób naturalne procesy samooczyszczania wód.

Terminy:

- zarybienia sielawą i sieją: marzec-kwiecień (wylęg), IV kwartał (narybek siei);
- zarybienia szczupakiem: kwiecień – maj;
 - zarybienia linem: IV kwartał;
 - zarybienia pstrągiem potokowym: III – IV kwartał;
 - zarybienia węgorzem: czerwiec – sierpień.

4. Pozyskanie tarlaków.

Cel: pozyskanie dostatecznej ilości ikry do wychowu materiału zarybieniowego (wylęgu) szczupaka, sielawy oraz siei na potrzeby zarybień wybranych wód WPN.

Opis: odłowy tarlaków szczupaka, sielawy i siei.

Uzasadnienie: zabieg ten jest niezbędny ze względu na stałe zagrożenie niektórych wód WPN procesem eutrofizacji.

Terminy:

- odłowy tarlaków sielawy i siei: w okresie rozrodu (listopad-grudzień);
- odłowy tarlaków szczupaka: w okresie rozrodu (marzec-kwiecień).

5. Zimowe koszenie roślinności wynurzonej.

Cele:

- poprawa warunków krążenia wód w strefie płytkiego litoralu jeziora Wigry;
- poprawa stanu i warunków bytowania ptaków gniazdujących wśród roślinności wynurzonej.

Opis: zimowe koszenie roślinności wynurzonej na wybranych obszarach, usuwanie części skoszonej masy poza jezioro. Każdego roku koszonych jest łącznie 20 ha trzcinowisk, w układzie pasowym, gdzie pasy koszenia są rozdzielone pasami niekoszonymi. Z jeziora usuwane są fragmenty żdźbeł wystających nad powierzchnię lodu. Od 90 do 95% wytypowanych obszarów wykaszanych jest corocznie, zaś 5-10% powierzchni stanowią nowe powierzchnie. Pozyskiwana masa roślinna w większości jest wywożona poza obszar bezpośredniej zlewni jeziora, ale ok. 30% biomasy pozostawiana jest w jeziorze w celu zapewnienia odpowiedniej ilości substratu dla ikry składanej przez ryby.

Uzasadnienie: wysoka żyzność wód niektórych akwenów jeziora Wigry powoduje nadmierny wzrost roślinności wynurzonej w strefie przybrzeżnej. Gęste trzcinowiska stanowią szczelną barierę uniemożliwiającą samooczyszczanie się strefy brzegowej, gdzie akumulowana jest materia organiczna (glony nanoszone z otwartej strefy jeziora, zalegająca zeszłoroczna roślinność), która podlega procesom gnilnym. Powoduje to pogorszenie warunków sanitarnych w tej strefie. Niewielka powierzchnia koszeń w stosunku do całkowitej powierzchni trzcinowisk nie ma wpływu na ptaki wróblowe gniazdujące w trzcinach (trzciniak, trzcinniczek, potrzos, rokitniczka). W odniesieniu do gatunków ptaków pływających (kaczki, perkozy, łyski, mewy, rybitwy) koszenie trzcinowisk jest zalecane, ponieważ stwarza miejsca lęgowe dla tych gatunków.

Terminy: w okresie zlodzenia jeziora (styczeń – marzec).

6. Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wielkościowej oraz liczebności w zespołach ryb – odłowy regulacyjne.

Cel: kształtowanie właściwej, z punktu widzenia ochrony pozostałych elementów środowiska wodnego, struktury gatunkowej, wielkościowej oraz liczebności w zespołach ryb.

Opis: odłowy sprzętem ciągnionym lub stawnym. Intensywność odłowów średnio ok. 20kg/ha.

Uzasadnienie: odłowy regulacyjne są niezbędne dla uzyskania założonego celu. Dotyczyć będą głównie jeziora Wigry, gdzie skutki procesu eutrofizacji wód są najbardziej zauważalne. Odłowy ukierunkowane będą przede wszystkim na sielawę powyżej 3 roku życia, aby zredukować zanieczyszczenie wód jeziora Wigry przez rozkład starszych osobników (roczników) w wyniku ich naturalnej śmiertelności (sielawa jest gatunkiem krótkowiecznym, u osobników starszych występuje naturalna, masowa śmiertelność). Planowane są również zimowe połowy stynki, głównego konsumenta dużego zooplanktonu i tym samym konkurenta pokarmowego sielawy. Z mniejszą intensywnością przeprowadzone zostaną odłowy pozostałych gatunków ryb. Odłowy umożliwią przeprowadzenie monitoringu liczebność poszczególnych gatunków.

Termin: w okresie wolnym od lodu (z wyjątkiem stynki), zgodnie z okresami ochronnymi.

8. Modernizacja bazy czynnej ochrony ekosystemów wodnych w Czerwonym Folwarku.

Cel: zapewnienie właściwego poziomu ochrony ekosystemów wodnych WPN.

Opis: W ramach tego zadania będą wykonane:

- remont trzech istniejących hangarów nawodnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (pomosty),
- budowa pomostu cumowniczego dla kajakarzy,
- budowa punktu do wystawiania jednostek pływających – wykonanie nabrzeża i montaż żurawia słupowego,
- budowa hangaru do zimowania łodzi,
- budowa budynku magazynowego,
- budowa garażu,
- prace rozbiórkowe,
- zagospodarowanie terenu.

Uzasadnienie: zaplecze lokalowe bazy jest zdekapitalizowane, brakuje także infrastruktury technicznej wymaganej m.in. dla wodowania i zimowego przechowywania sprzętu pływającego wykorzystywanego do zadań ochronnych..

Termin: zadanie przewidziane do realizacji w latach 2017 – 2019.

9. Remont i modernizacja systemu zaopatrywania w wodę oraz zaplecza ośrodka hodowli materiału zarybieniowego w Tartaku (wylęgarnia ryb).

Cel: zabezpieczenie warunków hydrologicznych dla prawidłowej pracy wylęgarni ryb, stabilizacja warunków hodowli materiału zarybieniowego szczupaka, sielawy oraz siei na potrzeby zarybień wód WPN.

Opis: W ramach tego zadania będą wykonane:

- dostawa i montaż pompy zatapialnej,
- remont jazu,
- remont kanału ulgi,
- odbudowa kładki,
- wymiana rurociągów odprowadzających wodę z ośrodka hodowli narybku,
- budowa budynku technicznego.

Uzasadnienie: stabilizacja warunków hodowli materiału zarybieniowego wymaga przeprowadzenia remontów zdekapitalizowanych elementów infrastruktury technicznej, usprawnienia systemu zasilania obiektu w wodę oraz budowy nowego budynku technicznego.

Termin: zadanie przewidziane do realizacji w latach 2017 – 2019.

V. Inne zadania ochronne, według specyfiki WPN.

1. Utrzymanie oraz rozbudowa infrastruktury edukacyjnej i turystycznej.

Cele:

1. ochrona cennych ekosystemów WPN poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego;
2. edukacja ekologiczna i kształtowanie właściwych postaw wobec przyrody;
3. zapewnienie bezpieczeństwa osób zwiedzających WPN;
4. ochrona walorów widokowych;
5. tworzenie warunków dla realizacji założeń zrównoważonego rozwoju regionu.

Opis:

- utrzymanie drożności szlaków lądowych – powiększanie prześwitów poprzez wycinanie gałęzi drzew i krzewów, wykaszanie traw utrudniających poruszanie się i zagrażających bezpieczeństwu turystów w miejscach odpoczynku, na szlakach, polach biwakowych itp.;
- naprawa nawierzchni na szlakach, w miejscach odpoczynku i na parkingach;
- odnawianie oznakowań szlaków pieszych i rowerowych oraz ścieżek edukacyjnych;
- ograniczanie wstępu na cenne przyrodniczo obszary niedostępne, poprzez budowę ogrodzeń – barier;
- naprawa, remonty, wymiana infrastruktury turystycznej zlokalizowanej przy szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych;
- budowa wież widokowych;
- remonty i budowa nowych pomostów nawodnych;
- wykonanie i ustawienie tablic informacyjnych;
- bieżące naprawy istniejących urządzeń turystycznych, wynikające ze zdarzeń losowych, dewastacji, naturalnego zużycia itp.;

Uzasadnienie: realizacja zadań z dziedziny edukacji i udostępnienia terenu WPN wymaga utrzymania w należytym stanie ścieżek edukacyjnych i szlaków turystycznych oraz infrastruktury im towarzyszącej (takiej jak tablice informacyjne, kładki i ogrodzenia). Służy to również ukierunkowaniu ruchu turystycznego, a co za tym idzie – ograniczaniu niekontrolowanej wstępu na teren. Ma też bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo osób.

Termin: cały rok.

2. Niedopuszczenie do zakładania kolonii lęgowych przez kormorany

Cel: Ograniczenie nadmiernej presji kormoranów na rybostan, ochrona jakości wód, ochrona drzew w strefie brzegowej.

Opis: usuwanie gniazd przed sezonem lęgowym i płoszenie ptaków w miejscach, w których

podejmowane będą próby gniazdowania.

Uzasadnienie: Kormorany, których liczebność dochodzi w WPN do 3 tysięcy osobników, wywierają silny wpływ na rybostan osłabiając efekty czynnej ochrony zespołów ryb, a ich odchody przyspieszają eutrofizację wód oraz powodują zamieranie drzew i roślinności runa w obszarach noclegowisk. W roku 2014 na wyspie Mysiej na jeziorze Wigry pojawiło się ok. 30 gniazd tych ptaków. Niewykluczone jest także tworzenie kolonii lęgowych w innych miejscach. Rosnąca populacja lęgowa kormoranów staje się istotnym czynnikiem zagrożenia dla ekosystemów wodnych i ich pobraża.

Termin: kwiecień – czerwiec.

B. Zadania ochronne dotyczących sposobów ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.

1. Gatunki roślin, grzybów i zwierząt – zagrożone, rzadkie i chronione.

Cel: pogłębianie wiedzy na temat tych gatunków w celu zaplanowania skutecznej ochrony.

Opis: monitorowanie różnorodności gatunkowej, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków objętych siecią Natura 2000.

Uzasadnienie: dokładne rozpoznanie gatunków i ich stanu jest podstawą zaplanowania skutecznych sposobów ich ochrony.

Termin: cały rok.

2. Obuwik pospolity, gnidosz królewski, kosatka kielichowa, kruszczyk błotny, kukulki, groszek wielkoprzylistkowy, pięciornik biały, tobołki alpejskie, sasanka otwarta i inne gatunki światłolubne i światłolubne

Cel: tworzenie warunków bytowania wskazanych gatunków.

Opis: rozluźnianie zwarcia drzewostanu oraz warstwy krzewów, usuwanie ekspansywnych wybranych gatunków drzew i krzewów w warstwie podszytu i podrostu; koszenie późną jesienią i usuwanie skoszonego materiału roślinnego.

Uzasadnienie: konieczne jest zachowanie odpowiednich warunków środowiskowych wymaganych przez te gatunki. Obecnie środowiska, w których gatunki te występują silnie zarastają i ograniczają ich rozwój.

Termin realizacji: lipiec, późna jesień.

3. Rzadkie gatunki grzybów i zwierząt związane z martwym drewnem.

Cel: tworzenie warunków życia tym gatunkom.

Opis: monitoring martwych drzew. Pozostawianie martwych drzew, złomów i wywrotów do ich biologicznego rozkładu.

Uzasadnienie: odpowiedni asortyment martwych drzew (ich grubość, położenie – stojące, leżące, stopień rozkładu) jest warunkiem występowania wielu rzadkich gatunków grzybów.

Termin: przez cały rok.

4. Sieja.

Cel: utrzymanie czystej genetycznie populacji tego gatunku.

Opis: zarybienie narybkiem jesiennym pochodzącym z jeziora Gaładuś.

Uzasadnienie: sieja jest gatunkiem skrajnie zagrożonym w WPN a Jezioro Białe Wigierskie akwenem, w którym bytuje populacja czystej genetycznie odmiany tej ryby. Konieczne jest wzmacnianie tej populacji poprzez zasilanie nowym narybkiem. Będzie to kontynuacja zarybień prowadzonych w latach poprzednich.

Termin realizacji: jesień.

5. Bóbr europejski.

Cel: utrzymanie stanowisk występowania.

Opis: monitoring liczebności i rozmieszczenia bobra.

Uzasadnienie: liczebność i rozmieszczenie stanowisk bobra ulega zmianom. Konieczne jest śledzenie tych zmian, żeby, w razie potrzeby, podjąć działania mające na celu utrzymanie populacji bobra.

Termin: przez cały rok.

6. Rzadkie gatunki nietoperzy.

Cel: zachowanie tych gatunków na terenie WPN.

Opis: ochrona drzew dziuplastych, utrzymanie miejsc przebywania kolonii rozrodczych (strychy) oraz miejsc hibernacji (ziemne piwnice).

Uzasadnienie: ochrona nietoperzy polega na utrzymaniu miejsc ich bytowania.

Termin: przez cały rok.

7. Gatunki ptaków gniazdujące w dziuplach.

Cel: Poprawa bytowania ptaków na terenie WPN.

Opis: kontrola istniejących 769 sztuk budek lęgowych, wymiana zniszczonych, wywieszenie nowych, dokarmianie ptaków w okresie zimowym, ochrona drzew z dziuplami.

Uzasadnienie: ochrona dziuplaków polega między innymi na utrzymaniu ich miejsc lęgowych.

Termin: przez cały rok.

8. Rybitwa rzeczna, śmieszka, mewa mała, mewa siwa, rybitwa czarna, zausznik, perkozek.

Cel: poprawa warunków gniazdowania.

Opis: zapewnienie miejsc lęgowych, poprzez zainstalowanie ośmiu pływających platform (sztucznych wysp) na jeziorze Wigry.

Uzasadnienie: instalacja platform ma na celu zapewnienie miejsc lęgowych przede wszystkim rybitwie rzecznej oraz śmieszce. Prowadzony od 2005 r. monitoring ptaków jeziora Wigry wykazał, że gatunki te licznie występują nad Wigrami w sezonie lęgowym, ale rybitwa rzeczna gniazduje rzadko ze względu na brak odpowiednich miejsc lęgowych, a śmieszka nieregularnie zakłada kolonie w kępach wykaszanych trzin. W ciągu ostatnich 2 sezonów zimowych, ze względu na słabe zamarznięcie jeziora nie było możliwości wykoszenia trzin i śmieszki nie przystąpiły do lęgu. W sezonie 2016 r. obydwa gatunki gniazdowały na wyspie na zalewie wykorzystywanym rekreacyjnie w Suwałkach, powodując komplikacje w wykorzystaniu turystycznym obiektu. Utworzenie sztucznych wysp będzie sprzyjać przystępowaniu do lęgu również innych rzadkich gatunków mew, rybitw i perkozów pojawiających się regularnie nad Wigrami.

Termin: najlepiej wiosną przed przystąpieniem ptaków do lęgów. Możliwe też instalowanie wysp w innych porach roku, zależnie od terminu uzyskania dotacji na ten cel.

9. Wszystkie gatunki płazów występujących w WPN.

Cel: zachowanie tych gatunków na terenie WPN.

Opis: ochrona miejsc rozrodu – czyszczenie zbiorników wodnych. Ochrona płazów podczas wędrówek sezonowych – stawianie barier i przenoszenie płazów przez drogę, budowa przepustów.

Uzasadnienie: ochrona miejsc rozrodu oraz ograniczanie śmiertelności płazów podczas wędrówek mają kluczowe znaczenie dla ich ochrony.

Termin: jesień/zima (czyszczenie zbiorników) i wiosna (stawianie barier i przenoszenie płazów przez drogę), lato i jesień – budowa przepustów.

10. Rzadkie i zagrożone gatunki ssaków i ptaków.

Cel: ochrona rzadkich i zagrożonych gatunków ssaków i ptaków.

Opis: ograniczanie liczebności gatunków stanowiących zagrożenie dla gatunków rzadkich i zagrożonych – odstrzały redukcyjne jenota, lisa oraz norki amerykańskiej; wyznaczanie stref ochronnych wokół gniazd ptaków szponiastych, budowa sztucznych gniazd i czatowni.

Uzasadnienie: wymienione drapieżniki stanowią poważne zagrożenie dla rodzimej fauny – np. czynią poważne szkody w lęgach ptaków. Poza tym oprócz lisa są to gatunki obce, które z tego powodu należy eliminować. W odniesieniu do lisa – obserwuje się znaczny wzrost jego liczebności, spowodowany regularnymi szczepieniami przeciw wściekliznie. Występujący w nienaturalnym nadmiarze lis stanowi zagrożenie między innymi dla takich gatunków jak zając, kuropatwa i jarząbek. Budowa sztucznych gniazd dla rybołowa i bielika z uwagi na brak odpowiednich drzew gniazdowych w miejscach odosobnionych, z dala od ruchu turystycznego, w których ptaki nie będą płoszone; budowa czatowni dla poprawy warunków żerowania orlika krzykliwego; ochrona siedlisk orlika krzykliwego poprzez zachowanie przestrzeni otwartych – usuwanie sukcesji na łąkach w rewirach łowieckich.

Termin: redukcja drapieżników zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz. U. poz. 459, z późn. zm.); budowa sztucznych gniazd po okresie lęgowym wymienionych ptaków.

Zaplanowane na 2017 rok zadania ochronne w sposób kompleksowy uwzględniają potrzeby ochrony WPN, jak i wyznaczonego w jego granicach obszaru Natura 2000. Przewidziane w zadaniach ochronnych działania nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

Projekt zadań ochronnych w dniu 28 października 2016 roku został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Naukową WPN.